

- בעניין: 1. עמותת עיר עמים (ע"ר 580361202)
2. ח"א
  3. נ"ה
  4. ע"ס
  5. י"ג'
  6. ס"ג'
  7. ס"מ
  8. מ"ס
  9. ש"מ
  10. ע"א
  11. ח"ז
  12. ו"ס
  13. ע"ס
  14. א"ג
  15. נ"ע

על ידי עו"ד איתי מק
מרחי יפו 97, מרכז כלל, משרד 745, ירושלים
טל': 02-5877766 פקס: 02-5877744

העותרים

- נגד -

1. עיריית ירושלים
כיכר ספרא 1, ירושלים
טל: 02-6297998 פקס: 02-6296014
2. משרד החינוך
באמצעות פרקליטות המדינה מחוז ירושלים (מנהלי)
רח' מח"ל 7 מעלות דפנה ת.ד. 49333 ירושלים
טל: 02-5419555 פקס: 02-5419581

המשיבים

3. עמותת "עידן השלום להכשרה, קידום, אחווה וחינוך"
סחי'נין מיקוד 3081000
טל'פקס: 04-6747039

משיבה פורמלית

עתירה דחופה לצו על תנאי ולצו ביניים

מוגשת בזה עתירה לכב' ביהמ"ש בה הוא מתבקש להוציא מלפניו צו על תנאי המכוון אל המשיבים מס' 1-2, המורה להם ו/או למי מהם להתייצב וליתן טעם:

- א. מדוע לא יפתחו תיכון עירוני רשמי לבנים במבנה דמירי, בכפר ג'בל מוכבר.
- ב. מדוע לא יבטלו את מעבר חטיבת הביניים אלסלעה לבנות לבניין דמירי, בכפר ג'בל מוכבר.

בקשה דחופה לצו ביניים ולקיום דיון דחוף בעתירה

ביהמ"ש הנכבד מתבקש להוציא מלפניו צו ביניים המורה למשיבים מס' 1-2, כדלקמן:

להימנע מלהעביר את חטיבת הביניים אלסלעה לבנות לבניין דמירי, בכפר ג'בל מוכבר.

ואלה נימוקי הבקשה לצו ביניים ולדיון דחוף

1. כפי שיפורט בהרחבה בהמשך, בדומה למצב בשכונות פלסטיניות אחרות במזרח ירושלים, קיים מחסור תמידי בכיתות לימוד בכפר ג'בל מוכבר; בזכות מאבק עיקש של תושבי ג'בל מוכבר, בהובלת וועד ההורים המרכזי (להלן: **הוועד**), חל שיפור לא מספק במצוקת הכיתות ותנאי הלימודים של התלמידות בכפר, אך נמשכת המצוקה המחפירה של התלמידים בגיל התיכון, שבעניינם לא מדובר רק במחסור בכיתות תיקניות – בשנת הלימודים הקרובה, כבכל שנה, לא יהיה מקום ללמוד בכפר לכ-180 תלמידים שסיימו חטיבת ביניים. בנוסף, ההורים שבניהם סיימו את לימודי חטיבת הביניים, מסרבים לרשום אותם לתיכון "סכנין" הלא רשמי, התיכון היחיד בכפר שנהג לקלוט מדי שנה כ-120 תלמידים לכיתות י'. כלומר, כ-300 תלמידים בכפר צפויים לנשור ולא להמשיך לכיתה י'.
2. להבדיל מהמצב בשכונות פלסטיניות אחרות בירושלים, קיים עתה פתרון נגיש וזמין למצוקת כיתות הלימוד בכפר לתלמידים בגיל תיכון – לאחר מאמצים רבים הוועד איתר בניין המוכר בשם "דמירי" (להלן: **בניין דמירי**), שיוכל לשמש כתיכון לבנים. מדובר במבנה בשטח המתאים לכ-20 כיתות לימוד, שיוכלו לשמש כ-580 תלמידים. בתיווך הוועד, העירייה הגיעה להסכם שכירות עם בעלי המבנה, ומשפצת אותו כך שיוכל לשמש כמבנה חינוך עירוני כבר ביום 1.9.2015.
3. למרות זאת, גורמים אצל המשיבה מס' 1 החליטו באופן חד-צדדי ובניגוד לעמדת הוועד וההורים לתלמידים בגיל התיכון ולתלמידות בחטיבת הביניים אלסלעה, להעביר כ-300 תלמידות מחטיבת אלסלעה לבניין דמירי, כאשר במקומן ייכנסו למבנה החטיבה תלמידות בגיל בית ספר יסודי, הלומדות כיום במבנה השאם.
4. בפגישה שנתקיימה במשרד מנכ"ל המשיבה מס' 1, ביום 14.7.2015, הודיעה זו לעותרים כי מדובר בהחלטה סופית מבחינתה.
5. הוועד ורוב ההורים של התלמידות בחטיבת ביניים אלסלעה, מתנגדים נחרצות להעברתן לבניין דמירי – כיום התלמידות לומדות במבנה תיקני על פי כל כללי משרד החינוך, אשר נבנה מראש כדי לשמש כחטיבת ביניים. ההורים מתנגדים לכך שהתלמידות יעברו ללמוד בתנאים פחותים בבניין דמירי, שנועד לשמש למגורים; בנוסף, מבנה חטיבת ביניים אלסלעה ממוקם בלב אזור מגורי התלמידות, כך שחלקן מגיעות כיום רגלית ובאופן עצמאי ללימודיהן. זאת בעוד בניין דמירי, ממוקם בשולי השכונה ועל דרך ראשית. מאחר שמדובר בחברה בדואית מסורתית, הדבר יביא לכך שחלקן ינשרו מהלימודים בשל מיקום הבניין שחשוף לכל עבר, וחוסר האפשרות ללמוד בסמוך לבתי מגוריהן ומשפחותיהן.
6. לכן, מתן צו הביניים כמבוקש, יכול למנוע את נשירת חלק מהתלמידות בחטיבת ביניים אלסלעה מלימודיהן. בהקשר זה, לפני 14 שנים, המשיבה מס' 1 הקימה מבנה שנועד לשמש כתיכון בנות אום-ליסון. ההורים סרבו לשלוח את בנותיהם לשם, ולאחר מאבק קצר של כחודש ימים, הבינה העירייה כי לא ייתכן פתרון אחר, והפכה את המבנה לחטיבת ביניים לבנים.

7. משמעות "משחק הכיסאות" שמתכננת המשיבה מס' 1, הינה כי הבנים בשכונה יישארו ללא מענה כלשהו. ניסיון העבר מוכיח כי הנזק שייגרם יהיה בלתי הפיך – קיים סיכוי אפסי כי המחזורים של הבנים שיסיימו את לימודיהם בחטיבת הביניים ימתינו עד שיימצא להם בהמשך פתרון בכפר, ואח"כ יחזרו וישלימו את לימודיהם. רובם המוחלט של התלמידים שינשרו, לא ישובו עוד למערכת החינוך.
8. לא מובן מה האינטרס של העירייה ומשרד החינוך להימנע מהפתרון המוצע כעת בידי הוועד, אשר מקובל על ההורים, גם לבנים וגם לבנות, ונדמה גם כמביא פתרון הן לנשירה המסיבית של התלמידים ממערכת החינוך בכפר, והן עשוי למנוע את נשירת חלק מהתלמידות בגיל חטיבת הביניים מלימודיהן עקב המעבר הכפוי לבניין דמירי. הוועד וההורים אף הציעו פתרון חלופי סביר לתלמידות הלומדות במבנה השאם, אשר ככל הידוע, המשיבים טרם בחנו אותו ברצינות.
9. לא צפוי למשיבים כל נזק ממשי או הוצאות מיותרות אם ינתן צו ביניים כמבוקש, שכן, התלמידות הלומדות בחטיבת ביניים אלסלעה יוכלו להישאר שם ולהמשיך בלימודיהן כסדרם, וקיים פתרון חלופי לתלמידות בבניין השאם. כמו כן, בניין דמירי ממילא עובר שיפוץ ואמור להיפתח ב-1.9.2015, כאשר השיפוץ להכשרת הבניין כמבנה חינוך, אינו תלוי במהות המסגרת החינוכית שתלמד שם.
10. לנוכח המועד הקרוב של פתיחת שנת הלימודים הקרובה, ביום 1.9.2015, כב' ביהמ"ש מתבקש לקבוע דיון דחוף בעתירה.

פתח דבר

1. הזכות לחינוך הוכרה, הן ע"י החוק והפסיקה הישראלים והן ע"י החוק והאמנות הבין-לאומיות, כזכות אדם בסיסית. למרות זאת, מאז סיפוחה בפועל של מזרח ירושלים למדינת ישראל בשנת 1967, מצב מערכת החינוך שם הפך לסמל לאפליה, להזנחה, ולהתנערות רשויות החוק מחובותיהן. אין מחלוקת כי לא מדובר בגזירה משמיים, אלא במציאות עגומה מעשה ידי מדיניות ארוכת שנים.
2. דוחות רבים של ארגונים לא ממשלתיים ושל גופים רשמיים מטעם רשויות המדינה, ניתחו את הבעיות והציעו פתרונות; המצוקה הקשה של מערכת החינוך במזרח ירושלים הגיעה גם לא לפעם לפתחם של בג"צ ובית המשפט לעניינים מנהליים בי-ם. השופטים והשופטות שדנו בתיקים, מצאו צדק בטענות העותרים והורו למשיבים לבצע צעדים אופרטיביים לתיקון המצב.
3. אין מחלוקת כי המשבר הכרוני במערכת החינוך במזרח ירושלים, הינו סיפור מורכב והפתרונות לו מורכבים ודורשים תיאום בין רשויות שונות של המשיבים והמדינה. אין גם מחלוקת כי לא ניתן לפתור את כל הבעיות במחי יד לאחר עשרות שנים של הזנחה – לכן, דווקא במציאות זו, בלתי נסבלת התנהלות המשיבים בענייננו, כאשר מונח על שולחנם פתרון זמין ונגיש, הן לנשירה המסיבית של התלמידים והן לנשירה הצפויה של חלק מהתלמידות ממערכת החינוך בכפר, אך הם בוחרים להתעלם ממנו ולגרום נזק בלתי הפיך.

4. ההורים בכפר ג'בל מוכבר מאורגנים היטב בוועד מרכזי שנבחר בבחירות דמוקרטיות בכפר, המקובל על כל הנהגת הכפר וראשי החמולות. המשיבים מכירים בוועד כגוף המייצג את התושבים, ובמשך השנים ניהלו מגעים ודיונים עם הוועד בכל עניין הנוגע למערכת החינוך בכפר.
5. כפי שיפורט בהמשך, הוועד וההורים בכפר פועלים מזה שנים בהתנדבות כדי להתמודד עם המצוקה שנכפתה על בניהן ובנותיהם ע"י המשיבים, מאמץ שנשא פרי לאחרונה – נמצא בניין מגורים מתאים שעם סיום שיפוצו, יוכל לפתור את מצוקת הבנים בגיל התיכון כבר בפתיחת שנת הלימודים הקרובה, ביום 1.9.2015.
6. למרות זאת, תוך רמיסת רצון הוועד, ההורים ומסורת התושבים בכפר, גורמים אצל המשיבה מס' 1 החליטו בשלב מאוחר ובניגוד לסיכומם עם הוועד להעביר לבניין את התלמידות מחטיבת ביניים אלסלעה; ברור כי מהלך זה ימשיך את הנשירה המסיבית של התלמידים בגיל התיכון, ויוביל אף לנשירת חלק מן התלמידות בחטיבה שהוריהן מתנגדים למעבר, בשל אי התאמת הבניין ומיקומו למסורת, והתנגדותם להוציא את בנותיהן ממבנה תיקני לטובת בית מגורים משופץ.
7. יודגש ויובהר, כי הוועד מנהל במקביל מאבקים עיקשים מול המשיבים לשיפור כל מסגרות החינוך בכפר, הן של הבנות והן של הבנים. זאת מתוך תפיסה שחינוך הבנים והבנות חשוב במידה שווה להווה ולעתיד הכפר. כראיה לכך, הרוב המוחלט של הבנות בכפר מסיימות לימודי תיכון, וחלקן אף לומדות באוניברסיטה. ציוני תלמידות ג'בל מוכבר במבחני הסיום של התיכון, שברו שיאים בשנים האחרונות, ביחס לתוצאות המבחנים במזרח ירושלים ובגדה המערבית.
8. כל ניסיון, אם ייעשה כזה, של המשיבים להציג את דרישות הוועד וההורים, כהעדפה של טובת הבנים על טובת הבנות בכפר, חוטא למציאות – נהפוך הוא, כפי שיפורט בהמשך, הוועד הציע לעירייה דרך טובה הן לתת מענה לתלמידים בגיל התיכון (ייעוד בניין דמירי כתיכון לבנים), הן למנוע את הנשירה הצפויה של חלק מתלמידות חטיבת ביניים אלסלעה (באמצעות ביטול התכנית להעברתן לבניין דימירי), והן לשיפור התנאים של התלמידות בגיל יסודי הלומדות בבניין השאם (העברת גני הילדים למבנה ליד חנות הממתקים "חלואת אבו כך", כך שהתלמידות במבנה השאם יוכלו להיכנס במקומם לחדרי גני הילדים באלסלעה).
9. לאור כל המתואר לעיל, לא מובן מה האינטרס של המשיבים להימנע מהפתרון המוצע ע"י הוועד, אשר מקובל על ההורים וראשי הכפר, ונדמה גם כמביא פתרון טוב יחסית (אף אם לא אידיאלי) למשבר מערכת החינוך המתמשך בכפר.
10. כפי שיפורט בהמשך, על פני הדברים ניתן לשער כי ייתכן ומדובר באסטרטגיה של המשיבה מס' 1 – להימנע מהרחבת החינוך העירוני הרשמי בכפר. הקמתו של תיכון רשמי, להבדיל מתיכון מוכר שאינו רשמי, ייתכן ודורשת השקעת משאבים כספיים וכוח אדם, ומצטיירת כגורמת המון "כאב ראש" למשיבה מס' 1 ולעובדיה, אשר יצטרכו להיות בקשר שוטף עם ההורים, ואחראים ישירות ולא באמצעות מתווכים על חינוך כל התלמידים והתלמידות בכפר.
11. עוד נוסיף כי הגיע לעותרים מידע מגורמים אצל המשיבה מס' 1, כי היא שקלה שיקולים ביטחוניים נגד פתיחת תיכון לבנים בבניין דמירי, על רקע קרבתו להתנחלות "נוף ציון" בכפר,

בה מתגוררות עשרות בודדות של משפחות יהודיות – בתחילת חודש יוני האחרון, הדבר נאמר בהערת אגב לוועד, ע"י מר דוד קורן, יועץ המשיבה מס' 1 לענייני ערבים. בימים האחרונים, עובדים של המשיבה מס' 1 טענו זאת שוב בפני תושבים מהכפר – ברור כי השיקול הביטחוני מופרך לחלוטין, ומתבקשת השאלה במה עדיפים עשרות המתנחלים המתגוררים ב"נוף ציון" על פני מאות מתלמידי הכפר, ואף מתושבי שכונת ארמון הנציב הקרובים לתיכון "סכנין"? ככל שהדבר נכון, הרי שמדובר בהתנהלות שערורייתית ובלתי חוקית של המשיבה מס' 1, ששקלה שיקולים זרים ופוליטיים שכלל אינם מותרים לשקילה ע"י המשיבים בהחלטתם. בענייננו, היה על המשיבה מס' 1 לשקול שיקולים בתחום החינוך בלבד; לא יעלה על הדעת כי המשיבה מס' 1 תיחס לכלל תלמידי ג'בל מוכבר סיכון ביטחוני אינהרנטי. אין מדובר בשאלה ביטחונית, אלא בגזענות לשמה הראויה לכל גינוי.

מצ"ב תצ"אות של הכפר על גביהם מצוינים מבני החינוך הנ"ל, ומסומנים 1/3

מצ"ב לתמיכה בעתירה תצהיר מפורט של המשיב מס' 3, חבר הנהלת הוועד, ומסומן 2/3

ואלה נימוקי העתירה:

א. הצדדים

12. העותרת מס' 1, "עיר עמים", הינה עמותה ישראלית בלתי-מפלגתית העוסקת במורכבות החיים בירושלים ובמגמה שירושלים תהיה עיר תקינה ושוויונית. עיר עמים מעמידה בראש מעייניה את ירושלים כעיר הוגנת בה חולקים שני העמים, הישראלי והפלסטיני, עיר הדואגת לרווחתם ולכבודם של כל תושביה על קודשיהם ונכסיהם ההיסטוריים והתרבותיים. מזה יותר מעשור עיר עמים עוקבת אחר מצוקת החינוך במזרח ירושלים, ובפרט אחר התקדמותו של הליך בינוי הכיתות במזרח ירושלים. עד שנת 2011 התבצע המעקב במסגרת עתירות שהוגשו בידי עיר עמים, ומאז פסיקת בג"צ בפברואר 2011 (בג"צ 5317/08; בג"צ 3843,5185/01) היא עשתה זאת במסגרת דוחות חינוך שנתיים.

13. העותרים מס' 2-4 הינם חברים בהנהלת הוועד המרכזי לבתי ספר בכפר ג'בל מוכבר, שהינו הגוף הנבחר והמייצג של הורי התלמידים והתלמידות בכפר, המקובל על כל הנהגת הכפר וראשי החמולות והמוכתרים. הוועד של הכפר קיים כ-20 שנים, כאשר הוועד הנוכחי נבחר בשנת 2007. הוועד הוקם כדי לקדם את ענייני החינוך בכפר, ובאחריותו בתי הספר וגני הילדים בכפר. יש בוועד ההורים 23 חברים, ומתוכם שישה חברים בהנהלתו. כל שנתיים יש בחירות לוועד ולהנהלתו (הוועד הנוכחי שב ונבחר שוב), ולפחות 50% מההורים מצביעים בהן. כאמור, הגורמים הרלוונטיים אצל המשיבים מכירים בוועד כגוף המייצג את התושבים, ובמשך השנים ניהלו מגעים ודיונים עם הוועד בכל עניין הנוגע למערכת החינוך בכפר.

14. כפי שניתן לראות להלן, העותרים הנם גם הורים לתלמידות וגם הורים לתלמידים, כולם מג'בל מוכאבר.

15. העותר מס' 2, [REDACTED] יו"ר וועד ההורים המרכזי, ואב ל [REDACTED] שתעלה לכיתה י"ב, [REDACTED] שתעלה לכיתה י', [REDACTED] שעולה לכיתה ח' בחטיבת

אלסלעה, שיעולה לכיתה ו', שיעולה לכיתה ה' ו' שיעלה לכיתה ג' (שניהם בבית הספר היסודי באלסלעה).

16. העותר מס' 3, חבר בהנהלת וועד ההורים המרכזי, ואב שיעלה שתעלה לכיתה ח' בחטיבת אלסלעה, שיעלה השנה לכיתה ט' בחטיבת אלסלעה, שתעלה לכיתה ח' בחטיבת אלסלעה, שיעולה לכיתה ה' בבית ספר יסודי אלסלעה לבנים, שיעולה לכיתה ג' בבית ספר יסודי אלסלעה, שתלמד בכיתה א' בבית ספר יסודי אלסלעה, והולך לגן הילדים, בבית ספר אלסלעה.

17. העותר מס' 4, חבר בהנהלת וועד ההורים המרכזי, אב ששיימה לימודי תיכון השנה, ויש לו שני בנים בגיל יסודי, שתעלה.

18. העותרת מס' 5, אם ל שתעלה לכיתה ח' בחטיבת אלסלעה, ומתנגדת נחרצות למעבר ביתה לבנין דמירי.

19. העותרת מס' 6, אם ל שתעלה לכיתה ז' בחטיבת אלסלעה, ומתנגדת נחרצות למעבר ביתה לבנין דמירי.

20. העותרת מס' 7, אם ל שתעלה לכיתה ח' בחטיבת אלסלעה, ומתנגדת נחרצות למעבר ביתה לבנין דמירי.

21. העותרת מס' 8, אם ל שתעלה לכיתה ח' בחטיבת אלסלעה, ומתנגדת נחרצות למעבר ביתה לבנין דמירי. אם גם ל שאמור בשנת הלימודים הקרובה לעלות לתיכון. אובדת עצות מה יעלה בגורל לימודי התיכון של בנה.

22. העותרת מס' 9, אם ל ששיים לימודיו בחטיבת ביניים בן אלהיתם ואמור לעלות לכיתה י'. אובדת עצות מה יעלה בגורל לימודי התיכון של בנה.

23. העותר מס' 10, אב ל ששיים לימודיו בחטיבת ביניים בן אלהיתם ואמור לכיתה י'. אובד עצות מה יעלה בגורל לימודי התיכון של בנו.

24. העותר מס' 11, אב ל ששיים לימודיו בחטיבת ביניים בן אלהיתם ואמור לעלות לכיתה י'. אובד עצות מה יעלה בגורל לימודי התיכון של בנו. גם אב ל שאמור לעלות לכיתה י"ב בתיכון "סכנין", הוא חושש לעתיד התיכון ואם בנו יסיים את לימודיו שם. היה רוצה שבנו יעבור ללמוד בתיכון עירוני רשמי בכפר, בשל הליקויים בתיכון "סכנין".

25. העותר מס' 12, אב ל שיעלה השנה לכיתה י"ב בתיכון "סכנין" והיה רוצה שבנו יעבור לתיכון עירוני, בשל הליקויים שם. כמו כן, יש לו בת שלומדת בחטיבת ביניים סוואחרה.

26. העותר מס' 13, אב ל שיעלה השנה לכיתה י"ב בתיכון "סכנין" והיה רוצה שיעבור לתיכון עירוני רשמי בכפר, בשל הליקויים שם.

27. העותר מס' 14, אב ל ששיים לימודי בחטיבת ביניים בן אלהיתם ואמור לעלות לכיתה י'. אובד עצות מה יעלה בגורל

- לימודי התיכון של בנו. [REDACTED] אב גם [REDACTED] הלומדת בכיתה ח' בחטיבת ביניים אלסלעה, ומתנגד נחרצות למעברה לבניין דמירי.
28. העותרת מס' 15, [REDACTED], אמא ל [REDACTED] ול [REDACTED] שאמורים לעלות לכיתות י"ב ו-י"א בהתאמה בתיכון "סכנין". היא חוששת לעתיד לימודי התיכון של שני בניה, ואם יסיימו את לימודיהם שם. [REDACTED] הייתה רוצה שבניה יעברו ללמוד בתיכון עירוני רשמי בכפר, בשל הליקויים בתיכון "סכנין".
29. המשיבה מס' 1, עיריית ירושלים, הינה הרשות המקומית האחראית בתחומה המוניציפאלי לספק שירותי חינוך מכוח חוק לימוד חובה, תש"ט-1949 (להלן: **חוק לימוד חובה**).
30. המשיב מס' 2, הינו הממונה על המשיב מס' 1 בתחום החינוך, ואחראי לפקח וליישם את חוקי החינוך במדינת ישראל.
31. המשיבה מס' 3, הינה העמותה המנהלת והמפעילה של תיכון "סכנין", בגיבל מוכבר. המשיבה מס' 3 מצורפת כמשיבה פורמאלית בלבד, שכן, ייתכן וקבלת העתירה תשפיע על פעילותה בכפר. בנוסף, מצוינת בעתירה ביקורת על המתרחש בכותלי התיכון של העמותה בכפר. העותרים נקטו בזהירות בהוספתה לעתירה, ולא יעמדו על הגשת תגובה מטעמה, ככל שתבחר שלא להגיב לעתירה.

ב. המחסור הכרוני בכיתות במזרח ירושלים ופסיקת בג"צ בעניין

32. כידוע, במזרח ירושלים קיים מחסור מתמשך בכיתות לימוד ובתנאי לימוד נאותים. בין היתר, העותרת מס' 1 בשיתוף עם האגודה לזכויות האזרח פרסמה דוחות רבים בעניין. על פי דו"ח העותרת מס' 1 האחרון, מאוגוסט 2014: לפחות כ-8,100 ילדים ובני נוער לא למדו במסגרת ידועה כלשהי; מספר הכיתות החסרות עמד על סך של 3,055 כיתות (681 כיתות לא תקינות, 408 כיתות חסרות, 330 כיתות גן חסרות, ועוד 1,636 כיתות הנדרשות עבור הילדים שלומדים בכיתות "מוכר שאינו רשמי" כי אין להם מקום בכיתות החינוך הרשמי); כאשר בספטמבר 2014 היו צפויות להיפתח 57 כיתות חדשות ולהיות מושכרות עוד 69 כיתות בלבד.
33. על פי דו"ח העותרת מס' 1 בעניין מצב החינוך במזרח ירושלים לשנת 2012, אחוז הנושרים בכיתה ט' עמד על 10%, בכיתה י' על 17%, בכיתה י"א על 30%, ובכיתה י"ב מסגרת התלמידים לשנתון שלא למדו במסגרות חינוכיות עמד על 40% (אחוז הנשירה הגובה בישראל); לפי דו"ח העותרת מס' 1 לשנת 2013, הנסמך על נתוני המשיבה 1, הנשירה המצטברת על פני שנות הלימודים השונות, הביאה לכך ש-36% מהילדים והילדות במזרח ירושלים אינם מסיימים 12 שנות לימוד.
- מצ"ב העמודים הרלוונטיים מתוך דוחות העותרת מס' 1 הנ"ל לשנים 2012-2014 ומסומנים **3/1** (ככל שכבי ביהמ"ש יבקש, יוגשו הדוחות המלאים. כמו כן, ניתן לצפות בהם באתר האינטרנט של העותרת מס' 1: <http://www.ir-amim.org.il/he>)
34. מאז שנת 2001 התנהלו הליכים משפטיים רבים בעניין המחסור החמור בכיתות לימוד עבור תלמידי ותלמידות מזרח ירושלים הפלסטינים, זאת במסגרת עתירות שהגישו מאות הורים ומספר עמותות, ביניהן העותרת מס' 1: בין היתר, בשנת 2001 הוגשו שתי עתירות, בג"צ

3834/01 **חמדאן נ' עיריית ירושלים ואח'** ובג"צ 5185/01 **פאדי בדריה (קטין) ו-911 אח' נ'** עיריית ירושלים ואח'. בעקבות הוצאת צווים על-תנאי בעתירות אלה, ניתן ביום 29.8.2001 פסק דין חלקי בשתי העתירות. בפסק הדין צוין, כי ענין שיבוצם של תלמידי ותלמידות מזרח ירושלים במוסדות חינוך על פי חוק לימוד חובה, עומד על הפרק בפני בית המשפט מזה זמן רב וכי **"טענותיהם של העותרים שטענו לשנים רבות של הזנחה בעניין זה אינן נטולות ממש"**; עתירות אלה נותרו תלויות ועומדות בפני בית המשפט לתקופה נוספת, וביום 11.8.2002 ניתן פסק דין חלקי בו נקבע, כי העתירות מיצו עצמן, אולם העותרים יוכלו במידת הצורך לשוב ולפנות לבית המשפט; בחודש ספטמבר 2005, בחלוף כארבע שנים מיום מתן פסק הדין החלקי, הגישו העותרים שם בקשה לפי סעיף 6 לפקודת בזיון בית המשפט, בטענה כי עיריית ירושלים ומשרד החינוך אינם מציינים לפסק הדין, ואינם עומדים בהתחייבותם לבנות כיתות לימוד במזרח העיר.

35. בג"צ המשיך ללוות את הליך בניית הכיתות במזרח ירושלים במסגרת הליכי בזיון בית משפט בבג"צ 3834/01 ובבג"צ 5158/01, ואיחד את הדיון בהליכי הביזיון עם עתירה חדשה שהוגשה בשנת 2008, בג"צ 5373/08 **אסמעיל אברהים אבו לבדה נ' שרת החינוך**; ביום 6.2.2011, ניתן פסה"ד בבג"צ 5373/08, בו נקבע כי זכותם של תלמידי ותלמידות מזרח ירושלים לחינוך נפגעת בשל המחסור העצום במספר הכיתות במערכת החינוך הרשמית במזרח העיר. כב' ביהמ"ש דרש מעיריית ירושלים וממשרד החינוך להיערך בתוך חמש שנים, לקליטת כל תלמידי מזרח ירושלים המעוניינים בכך במערכת החינוך הרשמית. עוד קבע כב' ביהמ"ש כי על מנת לממש את חוק לימוד חובה, על המדינה יהא לממן את שכר הלימוד של כל תלמיד שלא ימצא לו מקום בחינוך הרשמי ונאלץ ללמוד באחד מהמוסדות הלא רשמיים הפועלים במזרח העיר.

36. למרבה הצער, כפי שיפורט להלן, התנהלות המשיבים בעניין מצוקת הכיתות בחינוך הרשמי והלא רשמי בכפר ג'בל מוכבר, ממחישה כי הוראות בג"צ והדוחות הקשים של העותרת מס' 1 והאגודה לזכויות האזרח לא יושמו בנחישות הנדרשת, וכי אין בכוונתם לעמוד במועד שנקבע בפסק הדין בבג"צ 5373/08.

37. כאמור, על פני הדברים נראה כי התנהלות המשיבים בענייננו, נובעת גם מרצונם שלא להרחיב את החינוך העירוני הרשמי בשכונת ג'בל מוכבר (להבדיל מחינוך מוכר שאינו רשמי). כך הוועד וההורים בכפר מבינים את תכניות המשיבה מס' 1:

הסיפור האמיתי הוא שאין כוונה לעירייה לבנות את הבניין החדש שהיה אמור להיפתח ב-1.9.2017 והמנכ"ל אמר לנו בישיבה שיתעכב. מצד שני העירייה רוצה לפנות את בניין השאם בגלל הביקורת עליה (למרות שהחליטו כי הבנות יכולות להישאר שם), ולכן, העירייה רוצה למצוא פיתרון זמני לבנות בהשאם ובדמירי שייהפך לקבוע. בעירייה רוצים כאסטרטגיה לא לקחת אחריות על תלמידי התיכון ולהשאיר את זה בידי תיכונים פרטיים, זה פוטר את העירייה מהרבה הוצאות והרבה בעיות וכאב ראש. זה כאילו מאבק על מספר כיתות לימוד, אבל למעשה זה מאבק על הרצון של העירייה להתנער מאחריות ולא להרחיב את

החינוך הרישמי העירוני בכפר ג'בל מוכבר (ס' 41 לתצהירו המצורף של העותר מס' 3).

ג. המחסור הספציפי בכיתות לימוד בכפר ג'בל מוכבר

רקע כללי על האופי התרבותי והארגון החברתי הייחודי של האוכלוסייה הבדואית בכפר ג'בל מוכבר

38. בכפר ג'בל מוכבר מתגוררת אוכלוסייה בדואית מסורתית, המאורגנת על פי המסורת בחמולות, בהנהגת ראשי חמולות ומוכתרים. כך מתאר העותר מס' 3 בס' 4 לתצהירו, את המבנה החברתי, התרבותי והארגוני של הכפר:

בכפר מתגוררים כ-30,000 תושבים ממוצא בדואי, שמזה כ-100 שנים עזבו את אורח החיים הבדואי של הנדודים (גם לא נותרו חקלאים ומעט מאוד מחזיקים צאן), אך נשארו חזקים התרבות ומבנה החברתי הבדואיים המסורתיים. יש אצלנו הרבה חמולות (עוויסאת, עבדייה, קונבור, שקיראת, בשיר, געאפרה, אבו אסבע, אבו אדהם, עבידאת, הלסה, סורחי), לכל חמולה יש ראש חמולה (חלק מראשי החמולות הם גם מוכתרים), שהוא האיש שמייצג את החמולה מול הרשויות. החלוקה לחמולות עדיין חזקה אצלנו והחיים הם לפי המסורת.

39. לטענת הוועד, יש בכפר כ-5,000 תלמידים ותלמידות במערכת החינוך העירונית, כולל תיכון "סכנין", וכ-1,000 הורים לתלמידים ולתלמידות (בנוסף יש כ-2,000 תלמידים ותלמידות הלומדים בבית ספר לא רשמי, אום-ליסון, מגיל 3 עד חטיבת ביניים, שאינם מיוצגים ע"י הוועד). על רקע הדת והמסורת הבדואית, מתקיים חינוך נפרד של הבנים והבנות, החל מגיל בית הספר היסודי. כך מתאר העותר מס' 3 בס' 5 לתצהירו, את השתלשלות ההפרדה המגדרית במערכת החינוך בכפר:

מזה הרבה שנים הבנות של הכפר לומדות במערכת החינוך. למיטב ידיעתי, כמעט כל הבנות לומדות. הלימודים הם לפי המסורת הבדואית שלנו – יש הפרדה בין הבנים לבנות מכיתה א'. בעבר למדו בנים ובנות עד לכיתה ד', ואז ביקשנו בשנת 2009 להפריד ביניהם בעקבות בקשת ההורים, אחרת ההורים לא היו ממשיכים לשלוח את הבנות ללמוד. לפני שנבחר הוועד הנוכחי, היה וועד שבפועל העירייה הכתיבה לו מה לעשות והוא לא שיקף את הרצון האמיתי של ההורים, שמלכתחילה התנגדו ללימודים המשותפים. העירייה איימה אז על הוועד שאם יעמדו על ההפרדה, הבנים עד כיתה ד' יזרקו לרחוב. בשנת 2009, לאחר שהיו כמה אירועים שבנים בכיתה ד' הטרידו בנות (למרות שהם קטנים), ההורים התקוממו ואנחנו כוועד החדש הנבחר החלטנו לשקף את הרצון שלהם, והמאבק מול העירייה הצליח. העירייה הבינה שההפרדה בין הבנים לבנות היא חלק מהמסורת שלנו, וגם היו בנות שפרשו מהלימודים. אני

**רוצה להסביר שההפרדה לא נבעה רק מחשש שהבנים יטרידו את הבנות,
אלא בגלל שכאשר היו אירועים כאלה, נוצרו סכסוכים בין המבוגרים
במשפחות של הילדים, שבשל המסורת שלנו מתייחסים בחומרה רבה
לפגיעה בבנות.**

40. מעת לעת המשיבים תוקפים נקודתית את ביטוייה המגדריים של המסורת הבדואית, במערכת החינוך בכפר ג'בל מוכבר. מן הסתם, אם נדרש שינוי כזה, הרי שינוי של מסורת ארוכת שנים, דורש תהליך מורכב ומעמיק, הן בתוך החברה הבדואית עצמה, והן מצד המשיבים שיצטרכו להשקיע בתהליך ארוך טווח, משאבים ואנשי מקצוע. למשיבים אין כל כוונה להתחיל בתהליך כזה. מה גם, שהפרדה כזו מקובלת במגזרים נוספים, ובמציאות הקיימת אי התחשבות במסורת תושבי הכפר רק תגרום לנשירתן של הבנות ממערכת החינוך.

המחסור הכרוני בכיתות לימוד בכפר ג'בל מוכבר

41. בדומה למצב בשכונות פלסטיניות אחרות במזרח ירושלים, בנוסף על המחסור התמידי בכיתות לימוד בכפר, חלק גדול מהמבנים המשמשים את מערכת החינוך בכפר, הינם מבני מגורים "שהוסבו" ללא השקעה מספקת לכיתות לימוד לא תיקניות, אשר נשכרים ע"י המשיבה מס' 1. כך מתאר העותר מס' 3 בס' 6 לתצהירו, את הפתרונות המאולתרים שנתנו המשיבים למחסור בכיתות, במשך השנים :

**מאז ומתמיד היה מחסור בכיתות בכפר, היו סיפורים מפורסמים ששמו
תלמידים באולם ספורט (חילקו אותו ל-6 כיתות), שמו תלמידים
במסדרונות, בחדרי מחשב, ובמעבדות ואפילו שמו תלמידים בתוך חדרי
מורים.**

42. במשך השנים, כאשר הוועד וההורים פנו למשיבים, המשיבה מס' 1 חזרה וטענה כי אין לה אפשרות לפתור את מצוקת הכיתות בשל המחסור במבנים להשכרה בכפר, והעדר קרקע המיועדת לבנייה ציבורית. מדובר בטיעון מעגלי, כפי שהסביר העותר מס' 3, בס' 7 לתצהירו, לאור העדר תכנית מתאר מתאימה לכפר :

**אין קרקע מספקת לייעוד ציבורי בגודל הדרוש לבתי ספר, בגלל
שהעירייה לא הכינה תכנית במשך שנים לכפר בה הוגדרו שטחי ציבור
למבני חינוך; בנוסף, בגלל שאין תכנית מתאימה לכפר העירייה לא נותנת
היתרי בנייה, ולכן אין מספיק מבנים מתאימים להשכרה שיכולים לשמש
כבתי ספר.**

(ראו עוד על הבעיות במצב התכנוני וחוסר ההתאמה של התכניות הקיימות, בדו"ח "גיבל-מוכבר ערב א-סוואחרה סקר וכיווני תכנון ופיתוח", שהכינה עמותת 'במקום- מתכננים למען זכויות בתכנון', דצמבר 2008, <http://bimkom.org/wp-content/uploads/JabelMukaba+maps.pdf>)

43. על אף שהאחריות על כך מוטלת כמובן לפתחה של המשיבה מס' 1, פעל הוועד בתמיכת התושבים, ראשי החמולות והמוכתרים, ללא לאות על מנת לאתר בעצמו מבני חינוך להשכרה וקרקעות פנויות ממבנים, זאת במקביל לעמידת הוועד על הדרישה כי העירייה תבנה מבני חינוך תקינים.

44. כפי שיפורט להלן, בזכות מאבק עיקש של תושבי ג'בל מוכבר, בהובלת וועד ההורים המרכזי, כיום, חל שיפור מה אף אם רחוק מלספק במצוקת הכיתות ותנאי הלימודים של התלמידות בכפר, אך נמשכת מצוקה קשה של התלמידים.

מאבק הוועד וההורים להוציא את תלמידות בית הספר היסודי ממבני השאם ועבד

45. עוד לפני כניסת הוועד הנוכחי לתפקידו, בשנת 2007, העירייה החלה לשכור שני מבני מגורים ליד מתחם החינוך אלסלעה, מבנה עבד ומבנה השאם, כדי שישמשו כבתי ספר יסודיים לבנות. במבנה עבד למדו כ-120 תלמידות, בשטח כולל של כ-90 מ"ר. במבנה השאם למדו כ-295 תלמידות, בשטח כולל של כ-180 מ"ר. כך מתאר העותר מס' 3, בס' 8 לתצהירו, את התנאים שם:

בכל אחד מהמבנים היו שני תאי שירותים בלבד (אחד למורות ואחד לתלמידות). הברז היחיד היה בשירותים, וכל הבנות בכל אחד מהמבנים היו אמורות לשתות ממנו. המבנים היו ללא חימום וללא קירור, חוץ ממאוורר בקיץ, זאת בגלל בעיית חשמל במבנים.

46. הוועד והורי התלמידות יצאו למאבק בשנת 2013, ודרשו מהמשיבים להוציא לאלתר את התלמידות משני מבנים אלה. בין היתר, הוועד וההורים פתחו בשביתה, פנו למשרד מבקר המדינה שנציגו קיימו סיור במקום (ביניהם, מנכ"ל משרד מבקר המדינה), והגיעו גם לבקר חברי מועצת המשיבה מס' 1 וסגנית ראש העירייה. בנוסף, פורסמו בתקשורת צילומים מהתנאים הקשים במבנים (ראה ס' 9 לתצהירו של העותר מס' 3).

47. בעקבות מאבק הוועד וההורים, המשיבה מס' 1 החליטה לשכור בניין בשכונת פארוק בכפר, הנקרא כיום בית ספר פארוק. העירייה החליטה להשאיר את כ-295 התלמידות במבנה השאם, ולהעביר לבית ספר פארוק את כ-120 התלמידות שלמדו במבנה עבד. כך מתאר העותר מס' 3, בס' 10 לתצהירו, את החלטת העירייה ותוצאותיה:

העירייה הודיעה כי אין בעיה שהבנות שנתרו במבנה השאם ימשיכו ללמוד שם, כל עוד שאין פתרון אחר. ההסבר הפורמלי של העירייה היה כי מבנה השאם יותר גדול מעבד, וגם יותר קרוב בכמה מטרים למבני בתי הספר האחרים של אלסלעה. 120 התלמידות שהועברו לבית ספר פארוק מגיעות לשם בהסעות. בית ספר פארוק ממוקם בשכונת פארוק שידועה כשכונה שקטה, מסביב לבית הספר יש בתי מגורים שנותנים ביטחון לבנות, אין שם נערים ובחורים שיכולים להגיע לבית הספר כדי להציק לבנות, כי הם מפחדים להתעסק עם בעלי בתי המגורים (בהגעתם לשערי בית הספר הם גם יפריעו לבעלי בתי המגורים, והם יסתבכו איתם). התנאים בהסעות לא טובים, מכניסים לכל אוטובוס 30 תלמידות במקום 20, חלקן עומדות בנסיעה (מי שעולה קודם תופסת מקום לשבת, ומי שעולה אח"כ, עומדת). בגלל הסיבוב שהאוטובוס עושה לאסוף את כל הבנות מהבתים, מי שעולה ראשונה להסעה היא תיסע כ-30 דק' עד שתגיע לבית הספר.

48. כפי שיפורט בהמשך, הוועד וההורים הציעו לאחרונה פתרון סביר לתלמידות הלומדות במבנה השאם, אשר ככל הידוע, טרם נבחן לעומק ע"י המשיבים.

מאבק הוועד וההורים להעברת תיכון "סכנין" לבנים לניהול עירוני רשמי של המשיבה מס' 1

49. בכל שנה מסיימים את לימודי חטיבת הביניים כ-250 בנים בחינוך רשמי (בחטיבת אבן אלהיתם בכפר), ועוד כ-50 מסיימים חטיבת ביניים בחינוך לא רשמי, במסגרת פרטית (חטיבת אום-ליסון). מתוך 300 בנים אלו, רק כ-120, כשליש בלבד, היו יכולים ללמוד בכפר מגוריהם, בתיכון "סכנין", המופעל ע"י המשיבה מס' 3, שהינו תיכון מוכר לא רשמי.

50. מזה שנים שהוועד וההורים התלוננו על המתרחש בכותלי תיכון "סכנין". כך מתאר העותר מס' 3 בס' 16 לתצהירו, את הבעיות בתיכון זה:

כולם בעירייה יודעים את הבעיות בתיכון סכנין – המבנה שם לא מתאים, החדרים קטנים בגודל 15-20 מ"ר, ומכניסים שם כ-33 תלמידים לכיתה במוצע. הצפיפות גדולה וחלק מהתלמידים יושבים שם ממש צמוד לקיר הלוח, חלקם כאשר גב המורה מופנה כלפיהם. אין מזגנים ואין חימום. יש בעיית חשמל, יש בעיית דליפת מים בחורף. הם נותנים בקיץ מאוורר עומד שהתלמידים מעבירים ביניהם. כל שנה, מקבלים רק כ-20 תלמידים מתוך 120 תלמידים של י"ב, תעודת סיום. הכישלון הזה קורה גם בגלל רמת חינוך ירודה, חלק מצוות ההוראה לא מוסמך ולא מיומן. אין תקציבים ותגבור לתלמידים חלשים, אין מעבדות וספריות כדי לחזק את המונחים שהתלמידים לומדים בכיתה, ואין שום פעילות חוץ כיתתית שתעודד את התלמידים לאהוב את בית הספר ואת הלימודים עצמם. התלמידים ממש שונאים את בית הספר. בהפסקות התלמידים יוצאים לרחובות, מציקים לבנות בשכונה, פוגעים בתלמידים קטנים מהם, ויש בעיית סמים, עישון ופשיעה. ההורים יודעים הכול אבל הם חסרי אונים.

51. כידוע, על פי תקני משרד החינוך (ראו "הנחיות לתכנון מוסדות חינוך, משרד הבריאות ומשרד החינוך", 1997) שטח חדרי הלימוד לכיתות יהיה בבי"ס על יסודי 53 מ"ר ל-40 תלמידים (על פי חישוב של 1.32 מ"ר לתלמיד). כלומר, שטח כל כיתה בתיכון "סכנין" היה צריך להיות כ-44 מ"ר. כמתואר, בכיתות לימוד בגודל כ-15 עד 20 מ"ר, למדו כ-33 תלמידים.

52. זאת ועוד, הוועד וההורים בכפר התלוננו על תנאי הקבלה לתיכון, המתבססים על מבחני כניסה (לא למשל, על הגרלה) שמאפשרים לתיכון לסנן את התלמידים שאינו חפץ בהם. בעניין זה, ראו את האמור בס' 15 לתצהירו של העותר מס' 3:

התיכון נהג לעשות מבחני כניסה לתלמידים במתמטיקה, אנגלית וערבית, כאשר ברור שהמבחנים אפשרו לסנן את התלמידים ולבחור את 120 החזקים. למיטב ידיעתי, מרבית מסיימי הלימודים בחטיבת הביניים נגשו בכל זאת מידי שנה למבחני הכניסה לתיכון סכנין.

53. כך נוצרה אנומליה, שבה הוועד וההורים מודעים לתנאים ולרמה הפדגוגית הירודה בתיכון "סכנין", ובכל זאת, רוב הבנים שסיימו את לימודי חטיבת הביניים ניגשו למבחני הכניסה לשם. העותר מס' 3 הסביר את אנומליה זו בס' 18 לתצהירו:

זה מצב משונה שכל התלמידים נגשו מדי שנה למבחני הכניסה לתיכון שידוע לשמצה אצלנו בכפר. יש לכך כמה סיבות – התלמידים רצו להבטיח לעצמם מקום בגלל שהסיכויים שיתקבלו לתיכונים במקומות אחרים קלוש, הן בגלל מחסור בכיתות בכל הכפרים הפלסטיניים בירושלים ואפילו בתוך העיר (למשל, בעיר העתיקה), והן בגלל שההורים מתנגדים שהורים מכפרים וחמולות אחרים יגיעו ללמוד יחד עם הבנים שלהם.

54. אין צל של ספק כי המשיבים מודעים היטב למצב הקשה בתיכון "סכנין" – לפי פרוטוקול הישיבה שהתקיימה בלשכת מנכ"ל עיריית ירושלים, ביום 4.12.2014, הוחלט בהתאם לדרישת הוועד כי "בית ספר סכנין- יועבר בשנה"ל הבאה למסלול עירוני- אחריות ריכוז המהלך מול בעל הנכס- ריטה לדיז'נסקי"; כפי שיפורט להלן, הדבר לא קרה.

בניין דמירי – פתרון זמין ונגיש לנשירת הבנים בגיל התיכון כבר ב-1.9.2015

55. כאמור, לאחר מאמצים רבים הוועד בעצמו איתר בניין המוכר בשם "דמירי". מדובר במבנה בשטח המתאים לכ-20 כיתות לימוד, שיוכלו לשמש כ-580 תלמידים; בשנת 2013, הוועד קישר בין המשיבה מס' 1 לבין בעלי המבנה. בתיווך הוועד, המשיבה מס' 1 הגיעה להסכם שכירות עם בעלי המבנה ביום 1.5.2015, ומשפצת אותו כדי שיוכל לשמש כמבנה חינוך עירוני כבר ביום 1.9.2015. כך מתאר העותר מס' 3 את הליך האיתור של בניין דמירי, בס' 22 לתצהירו:

העמדה של העירייה הייתה כל הזמן שאנחנו נמצא להם בניינים להשכרה והם ישכרו אותם, כי הם לא בונים ולא מתכננים לבנות וחשוב כרגע לכבות את השריפות היומיומיות. חיפשנו בהתחלה בניינים ללא ייעוד ספציפי, כי חשבנו כל הזמן על ארגון מחדש בעתיד של כל בתי הספר, כי החלוקה הקיימת לא נכונה, כך שיימצא מקום לימוד לבנים, שאצלם לא היה מדובר במחסור בכיתות תיקניות, אלא בכיתות שלא קיימות בכלל. אנחנו בוועד שמענו משמועות שעברו מפה לאוזן על בניין דמירי. הבניין נמצא בשכונת עבידאת, בקצה של ג'בל מוכבר ועל דרך ראשית (דרך בית לחם-ירושלים הישנה). זה בניין חדש לחלוטין שבנו אותו לפני חמש שנים. באותו זמן גר שם בעל הנכס בקומה אחת מתוך ארבע קומות. השטח של הבניין כ-1,000 מ"ר והוא מתאים לכ-20 כיתות וכ-580 תלמידים, וגם יש לו חצר צמודה שגדולה ביחס למבני מגורים אחרים השכורים ע"י העירייה כדי לשמש מבני חינוך.

56. מתחילת שנת 2015, הוועד וההורים החלו לדרוש במפורש מהמשיבים, חזור ושנית, כי בניין דמירי ישמש את הבנים בגיל התיכון. זאת על רקע סיום חוזה השכירות של הבניין ששימש

את תיכון "סכנין". כך מתאר העותר מס' 3 את הבעיה שנוצרה בעניין שכירות מבנה תיכון "סכנין", בס' 24 לתצהירו:

מתחילת שנת 2015, אנחנו בוועד דרשנו במפורש מהעירייה שהמבנה ישמש את הבנים בגיל תיכון. הסיבה לכך הייתה שגילינו כי לתיכון סכנין עלול להיגמר החוזה שכירות עם הבעלים של המבנה, ופחדנו שלא תהיה בשנה"ל שתיפתח ב-1.9.2015 שום מסגרת לבנים בכפר. הבנו שמבנה דמירי חייב יהיה לתת פיתרון לבנים. לתיכון סכנין היה חוזה למבנה לעשר שנים שהסתיים, בעל הנכס סירב לחדש להם את החוזה לעוד שנים על רקע מחלוקת כספית וגם כי התיכון מזניח את המבנה ולא מתחזק אותו וככה מוריד את הערך שלו. בעקבות בקשתנו כוועד הורים, בעל הנכס חידש לסכנין את החוזה לשנתיים עם אופציה לעוד שנה, זה כמובן לא פיתרון כי מי שייכנס לכיתה י' לא יודע מה יקרה איתו בכיתה י"ב. ככה חשבנו שאנחנו שכנענו את הבעלים של המבנה של תיכון סכנין להאריך את החוזה לפחות עד להסדרת השכירות של דמירי והשיפוץ של המבנה שם.

57. מתחילת 2015 פנה הוועד בכתב ובעל פה למנכ"ל המשיבה מס' 1, למנח"י, ולדוד קורן, יועץ המשיבה מס' 1 לענייני ערבים, ודרשו שמבנה דמירי ישמש תיכון לבנים, אשר יקלוט את כל התלמידים (כולל התלמידים שלא מעוניינים ללמוד בתיכון סכנין בגלל הליקויים החוזרים שם), או לפחות את התלמידים שנושרים בסיום חטיבת הביניים על רקע המחסור במקום בתיכון "סכנין"; כל הגורמים הרלוונטיים אצל המשיבה מס' 1, ובפרט גב' לארה מובאריכי, הממונה אצל המשיבה מס' 1 על החינוך במזרח ירושלים, ידעו היטב שהוועד וההורים רוצים כי מבנה דמירי ישמש כתיכון בנים. לטענת העותר מס' 3 בס' 25 לתצהירו: **"בגלל זה אנחנו התגייסנו בהתנדבות לעזור במו"מ בין העירייה לבין הבעלים"**.

58. הוועד והורי התלמידים סברו לתומם כי מאבקם נשא פרי ונמצא פתרון למצוקת כיתות הלימוד של התלמידים בגיל התיכון. זאת אף אם אין המבנה אידיאלי, שכן, שוב מדובר במבנה מגורים שיוסב לכיתות לימוד, ולא במבנה שנבנה מראש על פי כל תקני משרד החינוך כדי שישמש כבית ספר.

59. למרבה הצער, בדיעבד התברר כי למשיבה מס' 1 ולגורמים מקצועיים אצלה היו תכניות אחרות, שהם בחרו לא לשתף בהן את הוועד וההורים, עד לדקה התשעים.

ד. תכנית המשיבה מס' 1 והתנגדות הוועד וההורים לה

תכנית המשיבה מס' 1 לגבי בניין דמירי שהתגלתה בדיעבד לוועד ולהורים

60. במשך כשנתיים של מו"מ בין המשיבה מס' 1 לבין הבעלים של בניין דמירי, המשיבה מס' 1 חזרה והודיעה לוועד וההורים, כי רק לאחר שייחתם ההסכם עם הבעלים של הבניין, יוחלט סופית את מי הוא ישמש (ראו ס' 27 לתצהירו של העותר מס' 3).

61. בסביבות החתימה על ההסכם בין המשיבה מס' 1 לבין הבעלים של מבנה דמירי, ביום 1.5.2015, גב' מובאריכי, הודיעה לוועד על התכנית שלה, לפיה: 300 התלמידות בחטיבת הביניים אלסלעה יעברו לבניין דמירי, ובמקומן ייכנסו למבנה חטיבת הביניים אלסלעה תלמידות בגיל בית ספר יסודי, הלומדות כיום במבנה השאם (הנמצא בצמוד למבנה חטיבת הביניים). על פי דברי גב' מובאריכי, התכנית שלה הייתה כי בעוד כשנתיים, ב-1.9.2017, ייפתח בית ספר חדש לבנות (אף הוא נבנה בזכות מאבק הוועד), אליו יעברו התלמידות שילמדו זמנית בבניין דמירי, ולאחר מכן בניין דמירי יהפוך לבית ספר תיכון לבנים (כפי שיפורט בהמשך, בישיבה שנתקיימה בין הוועד לבין נציגי המשיבה מס' 1, ביום 14.7.2015, נמסר כי התכנית לפתוח בית ספר חדש לבנות ב-1.9.2017 מתעכבת).

62. הוועד וההורים לא הבינו כי מדובר בהחלטה סופית של המשיבה מס' 1, אלא חשבו כי מדובר רק בתכנית של גב' מובאריכי שעוד תידון בדרגים מעליה. כך מתאר העותר מס' 3 בס' 26 לתצהירו, כיצד הוועד וההורים גילו את עמדת המשיבה מס' 1:

רק בסביבות מועד החתימה על החוזה, גב' מובאריכי, הודיעה לנו כי היא רוצה שמבנה דמירי ישמש את הבנות מחטיבת ביניים אלסלעה במשך כשנתיים, ועד שייפתח ב-1.9.2017 מבנה החינוך החדש לבנות שייבנה במתחם אלסלעה, כאשר הבנות בגיל יסודי שלומדות במבנה השאם יעברו למבנה חטיבת הביניים באלסלעה; היא אמרה לנו את זה בעל פה, ומבחינתנו זה לא היה סוף הסיפור, לא ידענו אם זו החלטה סופית של העירייה או רק העמדה האישית שגב' מובאריכי גיבשה עם עצמה והיא התכוונה לפעול לאשר אותה אצל הגורמים מעליה בעירייה. היו בעבר המון רעיונות שלה שהצלחנו לבטל – למשל, ויכוחים שהיו לנו איתה על מורים ומנהלים חלשים ומושחתים (למשל, [REDACTED] שהצלחנו להביא לפיטוריה על רקע סיפור שחיתות, בניגוד לעמדה של גב' מובאריכי ולאחר שניהלנו מאבק של שנתיים על זה), הוצאת הבנים שלנו שלמדו באולם הספורט (היא התנגדה להוצאה שלהם והפסידה) ועוד – לכן, לא חשבנו שהמילה שלה היא המילה האחרונה, ורצינו לקבל תגובה רשמית וכתובה מהעירייה. אנחנו פנינו למנכ"ל העירייה ולמשרד החינוך כדי לעצור את המהלך החד צדדי שהבנו שגב' מובאריכי מקדמת. לא חשבנו שזו החלטה סופית, זאת עד לסביבות היום האחרון לשנת הלימודים (בחודש יוני האחרון), כאשר התלמידות בחטיבת הביניים אלסלעה קיבלו מכתב פורמלי והמורות קיבלו הודעה בכתב על העברתן למבנה דמירי.

63. יודגש כי כמובן שהוועד וההורים לתלמידות הלומדות במבנה השאם, היו שמחים אם הן יוצאו משם, אך מאחר שאין כרגע בנמצא פיתרון אידיאלי, הוועד וההורים נאלצים לבחור בין מספר אפשרויות לא אידיאליות.

64. הוועד וההורים בכפר סבורים כי המשיבה מס' 1 צריכה למצוא פתרון מיידי לתלמידות הלומדות במבנה השאם (למרות שכאמור, העירייה החליטה להשאירן שם), אך לא על חשבון התלמידות בחטיבת ביניים אלסלעה או התלמידים בגיל התיכון (שאין להם כלל מסגרת

חינוכית בכפר) – בין היתר, הוועד הציע למשיבה מס' 1 לשכור בניין ליד חנות "חלויאת אבו כך" (מבנה בן שלוש קומות בשטח כ-400 מ"ר, עם חצר בגודל כ-300 מ"ר), כפתרון ולו זמני לתלמידות במבנה השאם. המבנה יכול לשמש את הילדים בגני הילדים במתחם החינוך אלסלעה (בכל רחבי הארץ ממוקמים גני ילדים במבני מגורים שהוסבו לגנים), כך שהתלמידות במבנה השאם יוכלו לעבור לחדרי גני הילדים באלסלעה. ככל הידוע, המשיבים לא בחנו לעומק פתרון סביר וזמין זה.

התנגדות הוועד וההורים לתלמידות בחטיבת ביניים אלסלעה לתכנית המשיבה מס' 1

65. תכנית המשיבה מס' 1 עוררה זעם רב לא רק בקרב הוועד והורי הבנים בגיל התיכון, אלא בעיקר בקרב הורי התלמידות בחטיבת הביניים אלסלעה, המתנגדים נחרצות למעברן לשם, מטעמים שונים: בין היתר, כיום התלמידות לומדות במבנה תיקני על פי כל כללי משרד החינוך, אשר נבנה מראש כדי לשמש כחטיבת ביניים. אין הצדקה לכך שהתלמידות יעברו לתנאים פחותים במבנה דמירי, שנועד לשמש למגורים; בנוסף, חטיבת ביניים אלסלעה ממוקמת בלב אזור מגורי התלמידות, כך שחלקן מגיעות כיום רגלית ובאופן עצמאי ללימודיהן. זאת בעוד בניין דמירי, ממוקם בשולי השכונה ועל דרך ראשית. מאחר שמדובר בחברה בדואית מסורתית, משמעות הדבר כי תידרש הסעה לתלמידות. חלקן ינשרו מהלימודים בשל חוסר האפשרות ללמוד בסמוך לבתי מגוריהן ומשפחותיהן, ואי התאמת המבנה ומיקומו למסורת התושבים. כך מסביר העותר מס' 3 בס' 28 לתצהירו, את התנגדות הוועד והורי התלמידות למהלך:

כל המהלך הזה שגב' מובאריכי מקדמת ואושר ע"י העירייה, נעשה בניגוד לרצון של התושבים בכפר. זו לא רק הבעיה של ההורים לבנים בגיל תיכון שאין להם איפה ללמוד או לא רוצים ללמוד בתיכון סכנין, רוב ההורים בחטיבת הביניים של הבנות אלסלעה מתנגדים למעברן למבנה דמירי, מכמה סיבות – דבר ראשון הבנות שלהם לומדות במבנה תיקני של העירייה שמראש נבנה כבית ספר, והם לא מוכנים לרדת ברמה ולהעביר את הבנות שוב למבנה מגורים שהוסב לכיתות; דבר שני אבל לא פחות חשוב, בית הספר אלסלעה נגיש לבנות, נמצא ליד בתי המגורים שלהן, אין צורך בהסעה (רובן הולכות ברגל לבד, וחלק קטן מהן ההורים מסייעים אותן). המיקום של אלסלעה באמצע השכונה נותן למשפחות ולבנות ביטחון. לעומת זאת, מבנה דמירי נמצא בכביש ראשי בקצה הכפר, מבודד כמעט מבתי מגורים, נופל על שני קטעי כביש ראשיים מתחתיו ומעליו, וחשוף לכל עוברי האורח בכבישים בגלל המרחק היחסי שלו מבתי המגורים של הבנות, זה יאפשר לבנים להתקבץ בנוחות מעל ומתחת בית הספר ולהטריד את הבנות. זה לא מתאים למסורת שלנו ועלול לגרום לפיצוץ בכפר. הרוב המוחלט של ההורים לא מוכן שהבנות שלו ילמדו שם, אפילו אם העירייה תארגן הסעות לשם. בנות בגיל חטיבת ביניים אלה בנות בגיל ההתבגרות, אלה לא בנות בגיל יסודי ורוב ההורים לא

מסכימים לכה דבר. העירייה יודעת שזה בניגוד למסורת ולאורח החיים שלנו.

66. לכן, הורי התלמידות והוועד הודיעו בעצומה שהוגשה למשיבה מס' 1, על התנגדותם הנחרצת למעבר הכפוי והלא מוצדק, וכי ישביתו את לימודי התלמידות אם המעבר ייצא לפועל. כמתואר, אין זו הפעם הראשונה שהמשיבים מנסים לכפות מסגרת לימודית בניגוד למסורת התושבים. כך מתאר העותר מס' 3 בס' 29 לתצהירו, את כישלון הניסיון הקודם של המשיבים, לפני 14 שנים:

העירייה הייתה צריכה להפיק לקחים מהמקרה הקודם של מבנה תיכון שנבנה ע"י העירייה לפני 14 שנים, ונועד לשמש כתיכון בנות אמליסון. ההורים סרבו לשלוח את הבנות והעירייה הפכה אותו לחטיבת ביניים של בנים. היה אז מאבק קצר של חודש ימים והעירייה נכנעה, אז בשביל מה לעשות את אותו בלאגן שוב?

מצ"ב העצומה ומסומנת 4/ג

התנגדות הוועד וההורים לתלמידים בגיל תיכון לתכנית המשיבה מס' 1

67. ראשית כל, יודגש כי בניין דמירי נועד לא רק לשרת את התלמידים שאין להם מקום בתיכון "סכנין", אלא את כל התלמידים בגיל התיכון בכפר, שכן ההורים בכפר החליטו לא לרשום את בניהם שאמורים לעלות לכיתה י', ללימודים בתיכון "סכנין" בשנת הלימודים הקרובה. זאת לנוכח הליקויים החוזרים, התנאים הלא ראויים שם, וחוסר הוודאות לגבי חוזה השכירות של הבניין ע"י המשיבה מס' 3 (התלמידים שיירשמו לכיתה י', לא יכולים לדעת מה יקרה בגורל התיכון כאשר יעלו לכיתה י"ב); בעקבות הודעת ההורים, המשיבה מס' 3 מסרה לצוות המורים מכתבי סיום עבודה (ראה ס' 37 לתצהיר העותר מס' 3). בנסיבות אלה, קיים גם סיכוי שכל תיכון "סכנין" ייסגר, שכן, לא ישתלם כלכלית למשיבה מס' 3 להמשיך להפעילו ללא שכבת י'.

68. בישיבה שנתקיימה בין הוועד לבין נציגי המשיבה מס' 1, ביום 14.7.2015, נמסר ממנכ"ל לה כי מתעכבת התכנית לפתוח בית ספר חדש לבנות ב-1.9.2017. כלומר, התברר שאין בסיס לדבריה של גב' מובאריכי (בסמוך למועד החתימה על ההסכם בין המשיבה מס' 1 לבין הבעלים של בניין דמירי), כי בעוד כשנתיים, ב-1.9.2017, ייפתח בית ספר חדש לבנות ולאחר מכן בניין דמירי יהפוך לבית ספר תיכון לבנים; מכל מקום, אף הדבר היה נכון, ברור כי הנזק שייגרם יהיה בלתי הפיך – קיים סיכוי אפסי שהמחוזרים של הבנים שיסיימו את לימודיהם בחטיבת הביניים ימתינו במשך שנתיים, ואח"כ יחזרו וישלימו את לימודיהם בתיכון הבנים החדש שיוקם בבניין דמירי.

69. בישיבה שנתקיימה בין הוועד לבין נציגי המשיבה מס', ביום 14.7.2015, האשימה גב' מובאריכי את ההורים לתלמידים בגיל תיכון על כך שהם לא נרשמים לתיכונים בכפרים אחרים, זאת על אף שהיא יודעת היטב כי לא ניתן לשים את הבנים בגיל התיכון בתיכונים בשכונות אחרות, הן בשל מצוקת הכיתות בתיכונים שם, הן בשל העובדה כי מתגוררות שם

חמולות אחרות שמקובלת ההפרדה מהן, והן בשל בעיות התחבורה; כך מסביר העותר מס' 3 את התנגדות הוועד וההורים ללימודי הבנים בתיכונים בשכונות אחרות, בס' 21-19 לתצהירו:

19. הסירוב לערבב בין החמולות נובע מהמסורת מזה דורות של הפרדה בין החמולות ומחשש לאלימות בין הנערים שעלולה להתדרדר לאלימות בין החמולות. היו מקרים רבים כאלה, בהם סכסוכים בין נערים מחמולות שונות, הובילו לסכסוכים בין חמולות. אפילו סכסוכים על עניינים קטנים ושוליים בין נערים הובילו לסכסוכים עצומים בין כפרים שלמים (עשרות אנשים שתקפו אחד את השני באלות ובאבנים ואפילו היו סכסוכים שהובילו לפגיעה בבתי ספר). לכן, המוכתרים החליטו פה אחד לעשות הפרדה מוחלטת. בנוסף, בד"כ מתחתנים אצלנו בתוך החמולות (למרות שזה משתנה בשנים האחרונות), יש רגישות גדולה ביותר לכך שבנים מחמולה מסוימת יטרידו בנות מחמולה בכפר אחר שם הם ילמדו, דבר כזה יכול להביא למלחמה של ממש בין החמולות.

20. ככה זה אצלנו, העירייה ואנחנו בוועד צריכים להתמודד עם המציאות המסורתית שלנו ולמצוא פתרונות שמתאימים למסורת. אם העירייה תנסה לכפות על התושבים לסטות מהמסורת, התושבים לא ישתפו עם זה פעולה. יכול להיות שהמסורת תשנה בעתיד, אך זה המצב כיום. חשוב להגיד שהעירייה והרשויות הישראליות לא פועלות חזיתית כדי לעשות שינויים חברתיים ובמסורת אצלנו מתוך הבנה שאין לכך סיכוי, ואני לא מאשים את העירייה בכך שכל כפר רוצה ללמוד לבד.

21. אחת ההמצאות של העירייה זה לעשות בית ספר אזורי תיכוני בצור באהר. הם רצו שכל התלמידים בדרום העיר (ג'בל מוכבר, אום-ליסון, צור באהר ואום טובא) ילמדו שם. ההורים מכל הכפרים האלה, לא רק מג'בל מוכבר, מתנגדים לשלוח את התלמידים לשם, וגם ההורים מצור באהר מתנגדים להגעה של התלמידים משכונות אחרות. הניסיון בעבר הוכיח כי כאשר הגיעו תלמידים מכפרים אחרים לתיכון בצור באהר נוצרו סכסוכים בין החמולות. בנוסף, העירייה לא מספקת הסעות לתלמידי תיכון, והם נדרשים להגיע עצמאית ללימודים. זה אומר שההורים בג'בל מוכבר אמורים לממן מכיסם הסעה פרטית לתיכון בצור באהר. אין תחבורה ציבורית בין ג'בל מוכבר לצור באהר. במצב הזה, רק תלמידים בודדים מהכפר לומדים כיום בצור באהר.

70. בסוף שנת הלימודים הנוכחית, הורי התלמידים בחטיבות הביניים קיבלו הודעה על רישומם לתיכונים בצור באהר ובראס אל עמוד. לטענת הוועד וההורים, ההתנגדות לרישום ילדיהם לתיכון בראס אל עמוד אף חזקה מלתיכון בצור באהר, על רקע סכסוכים היסטוריים בין

החמולות בגיבל מוכבר לבין החמולות שם (לפני כ-4 שנים, נהרג אחד התושבים בקטטה והוצתו בתים).

71. עוד יובהר, כי לא ניתן לחלופין לשכן את הבנים בגיל התיכון במבנה השאם (תוך העברת הבנות בגיל היסודי לבניין חטיבת הביניים אלסלעה, והתלמידות מחטיבת הביניים לבניין דמירי). זאת שכן, מדובר בחברה מסורתית והתושבים עומדים על הפרדה מוחלטת בין מתחמי החינוך של הבנים והבנות, בפרט בגיל התיכון (ממילא אין הצעה כזאת מצד המשיבה מס' 1).

72. בין אם תיכון "סכנין" יופעל בשנת הלימודים הקרובה שוב ע"י המשיבה מס' 3, ובין אם התיכון יועבר לניהול עירוני רשמי, עדיין ייוותרו שוב כ-180 תלמידים ללא מסגרת חינוך בכפר; למעלה מכך, אם תיכון "סכנין" יועבר לניהול עירוני רשמי, ברור כי מספר התלמידים בשכבת י' שייקלטו בו יצטמצם, בשל הצפיפות הלא תיקנית עד כה בכיתות הלימוד שם.

73. בסיכומו של דבר, ברור לכל כי אם בניין דמירי לא ישמש כבר ב-1.9.2015 כתיכון לבנים, הרי שלכל הפחות כ-180 תלמידים ינשרו שוב ממערכת החינוך. כמתואר, לאור סירוב ההורים לרשום את ילדיהם לכיתה י' בתיכון "סכנין", במועד הגשת העתירה מדובר על כ-300 תלמידים. כידוע היטב למשיבים, ניסיון העבר מוכיח רק תלמידים בודדים יירשמו למסגרות חינוך בכפרים אחרים בירושלים (ראה ס' 21 ו-38 לתצהירו של העותר מס' 3). זה מצב בלתי נסבל, שיש להניח כי המשיבים לא היו מאפשרים אותו בשכונות יהודיות בירושלים.

ה. מיצוי הליכים

74. כמתואר, מאז שנבחר הוועד הנוכחי בשנת 2007, הוועד מנהל במקביל מאבקים מול המשיבים לפתרון משבר החינוך, הן של הבנות והן של הבנים בכפר. זאת מתוך תפיסה שחינוך הבנים והבנות חשוב במידה שווה להווה ולעתיד הכפר.

75. במהלך השנים האחרונות, הוועד פנה לגורמים הרלוונטיים אצל המשיבים, בכתב ובעל פה, למציאת פתרונות למשבר במערכת החינוך ולמחסור בכיתות לימוד בכפר. להלן, מספר דוגמאות לפניות הוועד למשיבים בעניין:

א. ביום 31.5.2014, פנה העותר מס' 3 בשם הוועד למנכ"ל המשיבה מס' 1, ודרש לקיים פגישה דחופה בה יידונו הנושאים הבאים: "(1) בית ספר תיכוני עירוני בנים במקביל לסגירת הקיים ביוזמת עידן השלום בעלת הזיכיון; (2) קידום בניית בתי ספר חדשים; (3) קידום השכרת בתי ספר חדשים; (4) פיתוח ותכנון מחדש לקיים, מעבדות וספריות; (5) מתן תשובות לדרישות נחוצות כמו מגרשים ואולמי ספורט ותקציבים לפעילות התלמידים מחוץ לכותלי בתי הספר; (5) הסעת התלמידים. נהלי בטיחות בבתי ספר, תאימות בנינים בהשכרה שקיימים היום לתחילת השנה החדשה.

ב. בישיבה שהתקיימה בלשכת מנכ"ל עיריית ירושלים, עו"ד אמנון מרחב, ביום 4.12.2014, הוחלט בהתאם לדרישת הוועד כי "בית ספר סכנין- יועבר בשנה"ל הבאה למסלול עירוני- אחריות ריכוז המהלך מול בעל הנכס- ריטה לדיז'נסקי" (דבר שכמתואר לא קרה); מצוין בפרוטוקול סיכום המנכ"ל כי "בניין דמירי – יש להוציא בראשית שבוע

- הבא היתר בנייה**; אין בפרוטוקול אזכור כלשהו לתכנית של גב' מובאריכי להעביר את התלמידות מחטיבת ביניים אלסלעה לבניין דמירי.
- ג. ביום 11.2.2015 שלח הוועד מכתב למנכ"ל המשיבה מס' 1, בו עדכן כי לא ייפתח הרישום לתלמידים חדשים בכיתות י' כל עוד **"החווה מול בעל הנכס מסתיים"** והליקויים הקשים שם יימשכו. הוועד דרש מהמשיבה מס' 1 לדאוג להקמת בית ספר תיכוני עירוני רשמי בכפר, לשנת הלימודים הקרובה.
- ד. בסמוך למועד החתימה על ההסכם בין המשיבה מס' 1 לבין הבעלים של בניין דמירי, ב-1.5.2015, גילה הוועד את התכנית החד צדדית של גב' מובאריכי, אך לא ידע אם תכניתה מקובלת גם על הגורמים הבכירים הממונים עליה.
- ה. לאחר שהוועד גילה את התכנית של גב' מובאריכי, הוועד פנה למנכ"ל העירייה ביום 16.5.2015 והודיע כי ישבית את מערכת החינוך בבתי הספר בכפר ביום 20.5.2015. בין היתר, בפנייה נכתב כי:

בהמשך לשיחתך עימנו לפני כשישה חודשים על הנחיצות הרבה של מסגרת לימודים מתאימה לנערים בג'בל מוכבר, אנו מבקשים כעת את עזרתך הדחופה בקידום התהליך.

זאת לאור כך כי על אף שאותר המבנה המתאים ועל אף ההסכמה של העירייה עם הצורך הדחוף, התברר לנו לאחרונה כי המבנה ככל הנראה מוסב לטובת בית ספר לבנות.

...

הגברת לארה מובאריכי, מנהלת מנח"י מזרח העיר, שמעה מאיתנו לא פעם ולא פעמיים על מצוקת הלימודים של נערי ג'בל מוכבר. הנושא גם עלה בכמה ישיבות שהיו מולך בעירייה בזמן הדיון על בניין דמירי. אנחנו מתקשים להבין מדוע היא מתעקשת לקדם הקמת בית ספר לבנות שנחיצותו, הגם שקיימת, פחותה בהרבה. ועד ההורים אינו פועל על פי גחמה אלא על פי צורך אמיתי ודחוף.

- ו. ביום 19.5.2015 הודיע הוועד על השבתת מערכת החינוך בכפר לנוכח המשבר המתמשך בה, ובדרישה למצוא פתרון לתלמידות הלומדות במבנה השאם במקביל להקמת תיכון לבנים בבניין דמירי.
- ז. ביום 8.6.2015 פנה הוועד למר דוד קורן, יועץ המשיבה מס' 1 לענייני ערבים, והציע שהמשיבה מס' 1 תשכור את הבניין ליד חנות "חלואת אבו כך", כפתרון ולו זמני לתלמידות במבנה השאם – כאשר המבנה שם ישמש את הילדים מגני הילדים במתחם החינוך אלסלעה, והתלמידות ממבנה השאם יעברו לחדרי גני הילדים באלסלעה.
- ח. ביום 11.6.2015 שלח הוועד מכתב לראש המשיבה מס' 1, בו התריע על **"זריקתם של 570 תלמידי תיכון בג'בל מוכבר לרחוב"**, וכן, הודעה לעיתונות על המחאה המתוכננת בכיכר ספרא בי-ם, שתיערך ביום 15.6.2015, על רקע מדיניות הקיפוח של המשיבה מס' 1, המחסור בכיתות לימוד ובמבני חינוך תיקניים, והתכנית להפוך את בניין דמירי לבית ספר לבנות, בניגוד לעמדת התושבים והמסורת שלהם.

ט. ביום 22.6.2016 שלח הוועד מכתב למנכ"ל המשיבה מס' 1, אליו צורפו חתימות של רוב המוכתרים בכפר, אנשי מדע ותרבות, בדרישה לסגור את תיכון "סכנין" ולהעבירו לניהול עירוני, ולמצוא פתרון לכ-580 הבנים בגיל התיכון.

י. ביום 27.6.2015 שלח הוועד מכתב לגב' אריאלה רג'ואן, יועצת בכירה לחינוך אצל המשיבה מס' 1. בין היתר, במכתב נכתב כי:

אנו בקשנו לפתוח בית ספר עירוני לבנים בנוסף או במקום בית ספר סכנין שהוכיח כישלון מוחלט בתוצאות של הבנים שלנו למשך 14 שנה. לצורך כך עבדנו במשך שלוש שנים על שכירת בניין ובקשנו להפוך אותו לתיכון בנים, לארה החליטה על דעת עצמה להפוך את זה למקיף בנות, כי לפי טענותיה יש לנו בקשה להוציא את הבנות שלנו מבניין מוזנח אחר שלארה שלחה אותן אליו לפני עשר שנים בזמן שהייתה סגנית לסוהילה אבו גוש. אנו מדגישים כי הבקשה שלנו לייעד את הבניין החדש "בניין דמירי" לבית ספר תיכון לבנים היא בקשה נורמלית וזכות טבעית לכל שכונה שניתנה לפי חוק ולפי מסורת בנוסף לתמיכתם של כל הגורמים הקשורים לעניין כולל הורים מורים מנהלים ואפילו מפקחים שמעידים על צדקת דרכנו ובקשתנו. לכן אנו מבקשים התערבותך בהצלת 570 תלמידי בנים תיכון שימצאו את עצמם ב 1.9.2015 ברחוב ללא מסגרת חינוך בגלל החלטה מוזרה של איש בודד.

מצ"ב המסמכים הנ"ל ומסומנים בהתאמה 5/1 "א"- "ט"

76. מאחר שהמשיבים לא התייחסו ברצינות לפניית הוועד, ביום 5.7.2015 שלחו העותרים פנייה משותפת לראש מנח"י אצל המשיבה מס' 1 ולשר המשיב מס' 2, בה דרשו מהמשיבים לעצור את העברת התלמידות מחטיבת הביניים אלסלעה לבניין דמירי, ודרשו לייעד את הבניין לתיכון בנים.

מצ"ב המכתב ומסומן 5/1

77. ביום 7.7.2015 הוועד נפגש עם מר עבדאללה חטיב, מנהל אגף החינוך הערבי אצל המשיב מס' 2, ומר עומר בדרנה, מנהל המשיבה מס' 3. נציגי הוועד הסבירו להם את המחסור בכיתות וביקשו שתיכון "סכנין" ייצא מהכפר. מר בדרנה הציג שני תנאים ליציאת התיכון מהכפר – שעיריית ירושלים תקלוט את כל התלמידים והמורים של תיכון "סכנין"; ודבר שני, שאם המשיבה מס' 3 תשתתף במכרז על הקמת 22 בתי ספר טכנולוגיים במזרח ירושלים, היא תקבל פטור מהקמת בית ספר גם בגיבול מוכבר, זאת מבלי שהדבר יפגע בסיכוייה לזכות במכרז. מר חטיב אמר להם כי מתוכננת לו בקרוב ישיבה עם מנכ"ל המשיבה מס' 1 (ראה ס' 34 לתצהירו של העותר מס' 3) והוא יעדכן אותם בתוצאותיה.

78. ביום 14.7.2015, התקיימה פגישה בלשכת מנכ"ל המשיבה מס' 1, בהשתתפות חברי הנהלת הוועד ובא כוחם. כך מתאר העותר מס' 3 את שקרה בה, בס' 33-30 לתצהירו:

30. בישיבה האחרונה שנתקיימה בעירייה, ביום 14.7.2015, אנחנו חשבנו שאנחנו באים לדיון על בניין דמירי וחטיבת בנייים אלסלעה. גב' מובאריכי התחילה לדבר על דברים אחרים, ואני הייתי צריך להזכיר למנכ"ל העירייה למה הגענו בכלל. המנכ"ל הודיע חד

משמעית כי ההחלטה לגבי תיכון בניין דמירי נקבעה כבר ע"י הדרגים המקצועיים (הסתכל על גב' מובאריכי). לשאלתנו, אז בשביל מה באנו לישיבה אם כבר הוחלט, המנכ"ל ענה כי אם וכאשר יגיע מבנה נוסף לרשות העירייה אולי הוא יהיה מוכן לחשוב שוב. המנכ"ל הבהיר כי בזמן הקרוב אין צפי למבנה נוסף.

31. למעשה המנכ"ל מחזיק את השור משני קרניו – הוא אולי ישקול את דעתו שוב אם ישכור עוד מבנה, אבל ברור שאין לו כרגע עוד מבנה והוא לא מתכוון לשכור עוד מבנה בזמן המידי: כאשר הגענו לפגישה חשבנו שהעירייה התקדמה עם תיכון סכנין כדי להעביר אותו לניהול עירוני. הופתענו לגלות מהמנכ"ל שאין שום התקדמות ובכלל לא התחיל מו"מ עם הנהלת תיכון סכנין. המנכ"ל טען שהוא רצה להיפגש עם עומר בדארנה אבל הוא היה בחו"ל, והוא ינסה להיפגש איתו בתחילת אוגוסט, אבל גם אם הם יצליחו להגיע לאיזו הסכמה ייקח זמן לקדם אותה, כי צריך אישורים של משרד החינוך והאוצר; אני רוצה לומר שזו השיטה של העירייה, שהעירייה כל פעם עשתה לנו את אותו התרגיל, נתנו הבטחות שיעשו ויעשו, ובסוף שנת הלימודים התחילה ואז פספסנו עוד שנה.

32. בישיבה גם נודע לנו לראשונה מהמנכ"ל כי בניגוד להבטחות, התכנית לבנות מבנה חינוך חדש לבנות באלסלעה ולפתוח אותו ב-1.9.2017, מתעכבת בגלל בעיות של הסדרי השכירות בין הבעלים, לעירייה לבין משרדי החינוך והאוצר.

33. בסוף הישיבה העורך דין שלנו אמר למנכ"ל העירייה שאנחנו נחשוב על מה שנאמר בישיבה ונשקול את צעדינו, כי אנחנו לא רוצים להפסיד עוד שנת לימודים של הבנים.

מצ"ב "סדר יום" שחולק בישיבה ומסומן 6/1

79. יצוין כי לאחר הישיבה בלשכת המנכ"ל, ביום 14.7.2015, העותר מס' 3 התקשר למר עומר בדרנה, מנהל המשיבה מס' 3. בניגוד לדברי מנכ"ל המשיבה מס' 1 בישיבה, התברר כי מר בדרנה נמצא בישראל ורק היה אמור לצאת לחופשה בשבוע של חג עיד אל פיטר (ראה ס' 35 לתצהירו של העותר מס' 3); לא ברור מדוע המשיבה מס' 1 לא פעלה כדי להיפגש איתו לפני החג או ישר לאחריו.

80. בנסיבות אלה, לאור הודעת המנכ"ל בישיבה ביום 14.7.2015, כי ההחלטה לגבי העברת התלמידות לבניין דמירי הוכרעה, כי המו"מ עם תיכון "סכנין" טרם החל (לא ברור מדוע), וכי מתעכבת בניית המבנה החדש לבנות שהיה אמור להיפתח ב-1.9.2017, לא נותרה ברירה לעותרים אלא להגיש עתירה דחופה זו, כדי שילדיהם לא יפססו את פתיחת שנת הלימודים הקרובה, ביום 1.9.2015.

81. יצוין כי במועד הגשת עתירה זו, לא נתקבלה כל התייחסות מהמשיב מס' 2, וכך, הוועד לא שמע יותר ממר עבדאללה חטיב, מנהל אגף החינוך הערבי אצל המשיב מס' 2.

1. הטענות המשפטיות

הזכות לחינוך כזכות יסוד המטילה חובות על המשיבים

82. מרגע שמדינת ישראל סיפחה בפועל את מזרח ירושלים, חלות עליה כל החובות החוקיות כלפי תושבי השכונות והכפרים שם (ראה פסקה 22 לפסק דינה של כב' השי' א. פרוקצ'יה בבג"צ 5373/08 אבו לבדה הנ"ל).

83. הזכות לחינוך הוכרה בפסיקת בתי המשפט, בחוק הישראלי ובדין הבין-לאומי, כזכות יסוד בסיסית של האדם, המשמשת למימושן של זכויות יסודיות נוספות, כגון חופש הביטוי וחופש העיסוק. יפים דבריה של כב' השי' א. פרוקצ'יה, בס' 24 לפסק דינה בבג"צ 5373/08 אבו לבדה הנ"ל, כי: **"בלא חינוך, לא ניתן לאדם סיכוי לממש את הווייתו העצמית, לפתח את כשרונותיו ויכולותיו, ולעצב את תפיסתו הערכית והמוסרית, שבלעדיהם נפגעת יכולתו להשתלב בחברה בת-תרבות; בלא חינוך, נפגעת דמותה של החברה, והחתיירה לעצב בישראל חברה דמוקרטית, סובלנית, השומרת על חירויות יסוד ומפתחת תרבות כללית וייחודית עלולה להיכשל"** (ראו גם: בג"צ 4363/00 ועד פוריה עלית נ' שר החינוך (פורסם בנבו, 2.5.02); בג"צ 2599/00 יתד – עמותת הורים לילדי תסמונת דאון נ' משרד החינוך (פורסם בנבו, 4.8.02); בג"צ 7374/01 פלוניס נ' מנכ"לית משרד החינוך (פורסם בנבו, 10.9.03); בג"צ 4541/94 מילר נ' שר הביטחון (פורסם בנבו, 8.11.95); בג"צ 6973/03 מרציאנו נ' שר האוצר (פורסם בנבו, 24.12.03); בג"צ 11163/03 ועדת המעקב העליונה לענייני הערבים בישראל נ' ראש ממשלת ישראל (פורסם בנבו, 27.2.06)).

84. עוד קבעה כב' השי' א. פרוקצ'יה בס' 26 לפסק דינה בבג"צ 5373/08 אבו לבדה הנ"ל, כי: **"הזכות לחינוך נימנית על אותו "גרעין קשה" של כבוד האדם, שבלעדיו ערך הכבוד האישי נפגם פגיעה מהותית וקשה"** (ראו גם בג"צ 1554/95 עמותת "שוחרי גיל"ת" נ' שר החינוך, התרבות והספורט (פורסם בנבו, 11.7.96); ובג"צ 7426/08 טבקה משפט וצדק לעולי אתיופיה נ' שרת החינוך פרו' יולי תמיר (פורסם בנבו, 31.8.10)).

85. הזכות לחינוך הוכרה כזכות יסוד אף באמנות הבין-לאומיות שמדינת ישראל חברה בהן (ראו למשל ס' 28-29 לאמנה בדבר זכויות הילד (1989), שאושרה ע"י ישראל בשנת 1991; ס' 26 להכרזה לכל באי עולם בדבר זכויות האדם (1948); ס' 13 לאמנה הבינלאומית בדבר זכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות (1966) שאושרה ישראל בשנת 1991).

86. זכותו של כל ילד ונער לחינוך עוגנה בחקיקה בס' 2(א) ו-6(א) לחוק לימוד חובה, ובסעיף 3 לחוק זכויות התלמיד, התשס"א-2000 (להלן: **חוק זכויות התלמיד**); למעשה, החוק בישראל מטיל חובה הן על הורי התלמיד והן על המדינה לדאוג לחינוכו של כל ילד בין הגילאים 3-17. כפי שנקבע בבג"צ 5373/08 אבו לבדה הנ"ל (פסקה 27): **"חייבת המדינה מכוח חוק לספק חינוך רשמי חינוך לכלל הילדים בגילאי לימוד חובה"**.

הזכות לשוויון בחינוך

87. עקרון השוויון בחינוך נקבע לא רק בעקרונות כלליים, אלא גם בחקיקה ספציפית. בין היתר, ס' 2(א) לחוק לימוד חובה קובע כי **"לימוד חובה יקיף כל ילד וכל נער"**, וסעיף 5 לחוק זכויות

התלמיד כולל הוראה מפורשת האוסרת על המשיבה מס' 1 להפלות תלמידים מטעמים עדתיים, מטעמים של רקע חברתי-כלכלי, או מטעמים של השקפה פוליטית, בין של הילד ובין של הוריו; עקרון השוויון בחינוך גם הוכר בדין הבין-לאומי (ראה פסקה 32, בבג"צ 5373/08 אבו לבדה הנ"ל).

88. הזכות לשוויון בחינוך הוכרה בפסיקה הישראלית כזכות חוקתית. בהקשר זה, יפים דבריה של כב' השי' א. פרוקצ'יה, בפסקה 33 לפסק דינה בבג"צ 5373/08 אבו לבדה הנ"ל:

ככל שקיימת שאלה אם הזכות לחינוך מהווה זכות חוקתית, הרי הזכות לשוויון בחינוך משיקה במישרין לזכות החוקתית לכבוד האדם. ההפליה ככלל, ובהשתקפותה בחינוך בפרט, יוצרת תחושת קיפוח ונחיתות, הפוגעת בכבוד הילד כאדם. הפגיעה בשוויון בחינוך כמוה כפגיעה בזכות חוקתית לכבוד האדם

89. כמתואר, בבג"צ 5373/08 אבו לבדה הנ"ל, נקבע כי המציאות במערכת החינוך במזרח ירושלים, כרוכה בפגיעה קשה בזכותם החוקתית של הילדים שם לשוויון בחינוך. עוד נקבע כי הפגיעה בזכות לשוויון בחינוך של ילדי מזרח ירושלים באי-העמדת חינוך רשמי חנם לכל זכאי, אינה עומדת במבחני הסבירות המינהלית והמידתיות החוקתית.

90. העותרים יטענו, כי בנוסף על האפליה שסובלים תושבי ג'בל מוכבר בדומה לשאר התושבים הפלסטינים במזרח ירושלים, הם סובלים גם מאפליה על רקע השתייכותם הקבוצתית הספציפית – תושבי ג'בל מוכבר הינם "מיעוט בתוך מיעוט", בדואים פלסטיניים בשטח שסופח בפועל למדינת ישראל. כמתואר, התושבים בכפר ג'בל מוכבר, משתייכים לחברה בדואית מסורתית, המאורגנת בחמולות, ומונהגת ע"י מוכתרים, כאשר שניים מהביטויים של המסורת, הינם הפרדה בין חמולות, והפרדה מגדרית הן בבתי הספר והן במתחמי החינוך. בתי הספר של הבנים צריכים להתאים להרכב החמולתי של הכפר. בתי הספר של הבנות צריכים להתאים למסורת, הן מבחינת מיקומם והן מבחינת הגישה של התלמידות אליהן; למרבה הצער, המשיבים בתכניתם להעביר את התלמידות מחטיבת הביניים אלסלעה לבניין דמירי ולהעביר תלמידים בגיל התיכון לתיכונים בכפרים ובשכונות של חמולות אחרות, מתעלמים לחלוטין מכך.

91. בתי המשפט בישראל הכירו באוכלוסייה הבדואית, כסובלת מאפליה ארוכת שנים, וכבעלת מסורת וצרכים ייחודיים שראויים להתייחסות רשויות המדינה (ראה למשל, בג"צ 6671/03 אבו גנאם נ' משרד החינוך (פורסם בנבו, 24.1.05); ובג"צ 5108/04 אסמעיל מחמד אבו גודה ועוד 48 אח' נ' לימור ליבנת שרת החינוך (פורסם בנבו, 9.9.04)).

92. בפסיקה ובפרט בבג"צ 7374/01 פלוניס הנ"ל, הוכרה החובה המוטלת על הרשויות להתחשב במאפיינים האינדיבידואליים והייחודיים של התלמידים, כדי לממש את הזכות לחינוך ולעמוד בחובת השוויון בחינוך:

לחובה זו יש גם היבט אינדיווידואלי, המצריך לעתים מציאת פתרונות חינוך פרטניים לילדים אשר מסיבה זו או אחרת אינם יכולים להישאר במסגרת הלימוד שבה הם משולבים, ונדרשת חלופה ראויה כדי להבטיח את זכותם לחינוך הולם שיינתן להם חנם. החוק המורה על מתן חינוך חובה חנם לילדים מחייב בד בבד עם הקמת מערך חינוך כלל-ארצי גם

**מתן מענה למקרה הפרטי התובע הסדר מיוחד, כאשר השיבוץ למסגרת
החינוך המקורית שוב אינו מתאים (פסקה 14 לפסה"ד).**

93. כך גם, ס' 27 לאמנה הבין-לאומית בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות (1966), שישראל אשררה בשנת 1991, קובע כי: "באותן מדינות שבהן קיימים מיעוטים אתניים, דתיים או לשוניים, לא ישללו מבני אדם המשתייכים למיעוטים אלה את הזכות לקיים את תרבותם, להחזיק בדתם ולשמור על מצוותיה, או להשתמש בלשונם, בצוותא עם החברים האחרים שבקבוצתם".

94. בענייננו, "קבוצת השוויון" לבחינת השאלה אם תושבי ג'בל מוכבר מופלים ע"י המשיבים על רקע השתייכותם הקבוצתית לחברה הבדואית המסורתית והחמולתית, הינה הקבוצה של מיעוטים דתיים ומסורתיים בירושלים, ובפרט הציבור החרדי – כשם שהמשיבים אינם כופים מסגרות חינוכיות משותפות של קבוצות חרדיות שונות (למשל, ליטאים, ספרדים, חסידים ועוד), כך גם אין מקום לכפות על ילדי ג'בל מוכבר בגיל התיכון ללמוד יחד עם ילדים מחמולות אחרות, בבתי ספר בכפרים ובשכונות של חמולות אחרות; כשם שהמשיבים מאפשרים לקהילות החרדיות בירושלים מסגרות חינוכיות במתחמים נפרדים מבחינה מגדרית, כך גם על המשיבים לכבד את המסורת של תושבי ג'בל מוכבר.

95. יודגש כי המשיבים בד"כ נוהגים לכבד את ארגון החברה הבדואית בחמולות, בהנהגת ראשי חמולות ומוכתרים. המבנה החברתי הזה נוח למשיבים והם משתמשים בו לצרכיהם, שכן, כך יש לציבור נציגים ברורים, שיכולים לתווך בין המשיבים לבינו ולקבל החלטות בשמו – לא יעלה על הדעת, כי כדי לקדם החלטות ואינטרסים של המשיבים בכפר, המשיבים יכירו בראשי החמולות והמוכתרים, אך בתחום החינוך המשיבים יתנערו ממבנה חברתי זה ויבקרו אותו כשמרני.

96. ברור כי מדובר בקבוצה ייחודית בתוך האוכלוסייה הפלסטינית במזרח ירושלים, אשר המשיבים צריכים לכבד את מסורתה ולא להפלותה ביחס לקבוצות מסורתיות ודתיות אחרות בירושלים. אין צל של ספק, לנוכח הנשירה המסיבית הנמשכת של התלמידים בגיל התיכון בכפר, ולנוכח הנשירה הצפויה של חלק מהתלמידות מחטיבת הביניים אלסלעה, כי נרמסת באופן מוחלט הזכות לשוויון בחינוך של התלמידים והתלמידות בכפר.

הפרת הבטחה מינהלית שניתנה להורי התלמידות בחטיבת ביניים אלסלעה

97. כידוע, התנאי היסודי לשכלולה של הבטחה מינהלית הינו כי נותן ההבטחה היה בעל סמכות לתתה (ראו בג"צ 135/75 סאי-טקס נ' שר המסחר והתעשייה (פורסם בנבו, 25.12.75); בג"צ 5018/91 גדות תעשיות פטרוכימיה בע"מ נ' ממשלת ישראל (פורסם בנבו, 10.6.93)).

98. העותרים יטענו כי התכנית לדרדר את תנאי הלימודים של התלמידות בחטיבת ביניים אלסלעה, ולהעבירן ממבנה תיקני שנועד מראש לשמש כבית ספר, לבית מגורים שכור שישופץ, מהווה הפרה של הבטחה שלטונית שניתנה לתלמידות ולהוריהן, על ידי כל הגורמים הרלוונטיים שרשמו את הבנות לחטיבה, כי הן ילמדו במבנה הקיים ובמיקומו הנוכחי, שמתאימים למסורת ולצרכי התושבים והתלמידות.

99. אין צל של ספק כי ההבטחה השלטונית בענייננו מפורשת וברורה ולא מוטלת בספק, כנדרש מהתחייבות משפטית שאינה בגדר הצהרת כוונות גרידא, שכן, חטיבת הביניים הוקמה במיקומה הנוכחי בשנת 2005 (!), לא מטוב ליבם של המשיבים, אלא לאחר מאבק עיקש של הוועד וההורים.

100. כאשר ניתנה הבטחה חוקית על-ידי מי שהסמכות בידו לתתה ובידו גם למלא אחריה, היא מחייבת, ובאין צידוק חוקי לשנותה או לבטלה, על המשיבים לכבדה.

חוסר סבירות קיצוני

101. כב' הנשיא (בדימוס) הש' שמגר עמד בבג"צ 3094/93 **התנועה למען איכות השלטון נ' ממשלת ישראל** (פורסם בנבו, 8.9.93), על הכללים החלים בהפעלת שיקול דעת מינהלי: **על כל שימוש בשיקול דעת מינהלי חלים הכללים המקובלים בדבר סבירות, הגינות, תום לב, היעדר שרירות והפליה ואמות מידה כיוצא באלה.**

102. על המשיבים לפעול במסגרת מתחם הסבירות. חוסר הסבירות מתבטא באי שקילת כל השיקולים הרלוונטיים ו/או מתן משקל מוטעה לשיקולים השונים (ראה בג"צ 935/89 **גנור נגד היועץ המשפטי לממשלה**, פ"ד מד(2) 485, 514; ובג"צ 297/82 **עזרא ברגר נ' שר הפנים**, לו (3) 29); על פי הפסיקה, השאלה אינה מה היה מחליט בית-המשפט בנסיבות דומות, אלא אם החלטת המינהל עומדת בפני הביקורת, בהיותה החלטה שרשות מינהלית סבירה יכולה הייתה לקבל. אם ההחלטה עומדת במבחן הסבירות – במובן זה שהיא מהווה אחת ההחלטות הסבירות שניתן היה לקבל באותן נסיבות – לא יתערב בכך ביהמ"ש (ראה בג"צ 1554/95 **עמותת "שוחרי גיל"ת" נ' שר החינוך, התרבות והספורט** (פורסם בנבו, 11.7.96)).

103. העותרים יטענו כי בענייננו, החלטת המשיבים חורגת באופן קיצוני ממתחם הסבירות, במידה המצדיקה את התערבות ביהמ"ש הנכבד: התנהלות המשיבים מוכיחה כי הם לא שקלו את כל השיקולים הרלוונטיים ו/או נתנו משקל מוטעה לשיקולים השונים. נראה כי לא ניתן משקל למסורת התושבים, לפתרון החילופי שהציעו הוועד וההורים לתלמידות בית הספר היסודי במבנה השאם, ולמשמעויות הקשות של ההחלטה – 180 עד 300 תלמידים בגיל תיכון יישארו בלי מסגרת לימודית בכפר, וחלק מהתלמידות בחטיבת הביניים אלסלעה ינשרו מלימודיהן.

104. כמתואר, הגיע לעותרים מידע מגורמים אצל המשיבה מס' 1, כי היא שקלה שיקולים ביטחוניים נגד פתיחת תיכון לבנים בבנין דמירי, על רקע קרבתו להתנחלות "נוף ציון", בה מתגוררות עשרות בודדות של משפחות יהודיות – בתחילת חודש יוני האחרון, הדבר נאמר בהערת אגב לוועד, ע"י מר דוד קורן, יועץ המשיבה מס' 1 לענייני ערבים. בימים האחרונים, עובדים של המשיבה מס' 1 טענו זאת שוב בפני תושבים מהכפר. כך מתאר העותר מס' 3 בס' 42 לתצהירו, כיצד הוועד גילה את הדבר:

בתחילת חודש יוני נפגשנו בבית ספר יסודי בניס סוואחרה ב' עם דוד קורן ומוחמד עווידה. במהלך הפגישה, דוד קורן זרק הערה בין כל הדברים שנאמרו, שייתכן שתהיה התנגדות ביטחונית לפתיחת תיכון בניס בבניין

דמירי, ליד מתחם נוף ציון. אמרנו לו שזה לא נכון, היום תיכון סכנין נמצא ליד ארמון הנציב, ויחסית דמירי יותר רחוק מנוף ציון. בימים האחרונים אנחנו שומעים מפקידים שעובדים בעירייה (הפקידים שמעו את זה מנעים בדר שאחראי על האבטחה בבתי הספר) שיש התנגדות ביטחונית, ומעבירים לנו מסרים שאין לנו סיכוי מטעמים ביטחוניים. שמו לנו את הפרה הקדושה של הביטחון, כדי לעצור אותנו.

105. כאמור, ברור כי השיקול הביטחוני מופרך לחלוטין, ומתבקשת השאלה במה טובים המתנחלים המתגוררים ב"נוף ציון" מתושבי שכונת ארמון הנציב הקרובים לתיכון "סכנין"? ככל שהמשיבה מס' 1 מעדיפה לזרוק לרחובות מאות תלמידים ותלמידות מהכפר, לטובת איום מדומיין על עשרות בודדות של משפחות המתגוררות בהתנחלות "נוף ציון", הרי שמדובר בהתנהלות שערורייתית ובלתי חוקית של המשיבה מס' 1, ששקלה שיקולים זרים ופוליטיים שכלל אינם מותרים לשקילה ע"י המשיבים בהחלטתם; בענייננו, היה על המשיבה מס' 1 לשקול שיקולים בתחום החינוך בלבד. לא יעלה על הדעת כי המשיבה מס' 1 תיחס לכלל תלמידי ג'בל מוכבר סיכון ביטחוני אינהרנטי. אין מדובר בשאלה ביטחונית, אלא בגזענות לשמה הראויה לכל גינוי.

106. זאת ועוד, בישיבה שנתקיימה אצל המשיבה מס' 1 ביום 14.7.2015, נראה כי מנכ"ל המשיבה מס' 1 והגורמים הבכירים אצלה, כלל לא שקלו באופן מעמיק את התנגדויות הוועד וההורים, אלא קיבלו באופן אוטומטי את תכניתה של גב' מובאריכי, תכנית אשר רק תגרום נזק בלתי הפיך למאות תלמידים ותלמידות בכפר.

107. לאור כל האמור לעיל, ביהמ"ש הנכבד מתבקש להורות למשיבים מס' 1-2 כמבוקש בעתירה זו, ובכך ליתן פתרון הן לנשירה המסיבית של הבנים ממערכת החינוך בכפר, והן למנוע את נשירת חלק מהבנות בגיל חטיבת הביניים מלימודיהן עקב מעברן הכפוי לבניין דמירי.

108. כמו כן, כב' ביהמ"ש מתבקש לחייב את המשיבים בהוצאות המשפט של העותרים ובשכ"ט עו"ד.

איתי מק, עו"ד

ב"כ העותרים